

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 24.3.2014 r.
COM(2014) 180 final

ANNEXES 1 to 5

ZAŁĄCZNIKI

[...]

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych, zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr XXX/XXX [rozporządzenie o kontrolach urzędowych] i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/200

{SWD(2014) 65 final}
{SWD(2014) 66 final}

ZAŁĄCZNIK I

INNE PRODUKTY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 2 UST. 1

- drożdże używane jako żywność lub pasza,
- piwo,
- maté (herbata paragwajska),
- ekstrakty, esencje i koncentraty kawy, herbaty lub herbaty paragwajskiej oraz przetwory na bazie tych produktów lub na bazie kawy, herbaty lub herbaty paragwajskiej; cykoria palona i pozostałe palone namiastki kawy oraz ich ekstrakty, esencje i koncentraty,
- nektary owocowe,
- pasta kakaowa, masło, tłuszcz, olej, czekolada i pozostałe przetwory spożywcze zawierające kakao,
- wyroby cukiernicze,
- preparaty ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka; pieczywa cukiernicze,
- zupy,
- sosy,
- gotowane posiłki,
- lody,
- jogurty smakowe, jogurty zawierające dodatek owoców, orzechów lub kakao,
- sól morską,
- naturalne gumy i żywice,
- pierzga,
- воск pszczeli,
- olejki eteryczne,
- napoje spirytusowe, pod warunkiem że alkohol etylowy stosowany do wytwarzania napojów spirytusowych jest wyłącznie pochodzenia rolniczego.

ZAŁĄCZNIK II

SZCZEGÓŁOWE REGUŁY PRODUKCJI, O KTÓRYCH MOWA W ROZDZIALE

III

Część I: Reguły produkcji roślinnej

Oprócz reguł dotyczących produkcji określonych w art. 7-10, reguły ustanowione w niniejszej części stosuje się do ekologicznej produkcji roślinnej.

1. Wymogi ogólne

- 1.1. Produkcja hydroponiczna oznaczająca metodę uprawy roślin z korzeniami znajdującymi się jedynie w roztworze substancji odżywczej lub w podłożu obojętnym, do którego dodawana jest substancja odżywcza, jest zabroniona.
- 1.2. Wszelkie stosowane techniki produkcji roślinnej zapobiegają zanieczyszczaniu środowiska lub ograniczają je do minimum.
- 1.3. Konwersja
  - 1.3.1. Aby rośliny lub produkty roślinne mogły być uznane za ekologiczne, na działkach w okresie konwersji należy stosować reguły ustanowione w niniejszym rozporządzeniu, przez przynajmniej dwa lata przed wysiewem lub, w przypadku łąki lub upraw roślin wieloletnich, przez co najmniej dwa lata przed ich wykorzystaniem jako paszy z rolnictwa ekologicznego, lub, w przypadku roślin wieloletnich innych niż rośliny łąkowe, przez przynajmniej trzy lata przed pierwszym zbiorem produktów ekologicznych.
  - 1.3.2. W niektórych przypadkach właściwy organ może zadecydować o przedłużeniu okresu konwersji poza okres określony w pkt 1.3.1 w przypadku, gdy dany obszar został skażony środkami niedozwolonymi w produkcji ekologicznej.
  - 1.3.3. W przypadku stosowania zabiegów przy pomocy środka niedozwolonego w produkcji ekologicznej właściwy organ wymaga przeprowadzenia nowego okresu konwersji zgodnie z pkt 1.3.1.

Okres ten może zostać skrócony w następujących dwóch przypadkach:

- a) zabiegów przy pomocy środka niedozwolonego w produkcji ekologicznej jako części obowiązkowego środka kontroli dotyczącego szkodników lub chwastów, w tym organizmów kwarantannowych lub gatunków inwazyjnych, wymaganych przez właściwy organ państwa członkowskiego;
  - b) zabiegów przy pomocy środka niedozwolonego w produkcji ekologicznej jako części badań naukowych zatwierdzonych przez właściwy organ państwa członkowskiego.
- 1.3.4. W przypadkach, o których mowa w pkt 1.3.2 i 1.3.3, długość okresu konwersji wyznacza się, uwzględniając następujące czynniki:
    - a) proces degradacji danego środka musi gwarantować, na końcu okresu konwersji, nieznaczny poziom jego pozostałości w glebie oraz, w przypadku zbioru roślin wieloletnich, w roślinie;
    - b) plony po zabiegach przy pomocy danego środka nie mogą być sprzedawane jako wytworzone w produkcji ekologicznej.

- 1.3.5. Szczegółowe reguły dotyczące konwersji terenów związanych z ekologiczną produkcją zwierzęcą powinny być następujące:
- 1.3.5.1. Reguły konwersji stosuje się do całego obszaru jednostki produkcyjnej, na której wytwarzana jest pasza dla zwierząt.
- 1.3.5.2. Niezależnie od przepisów pkt 1.3.5.1 okres konwersji można skrócić do jednego roku dla pastwisk i obszarów na otwartej przestrzeni wykorzystywanych przez gatunki inne niż roślinożerne.
- 1.4. Pochodzenie roślin, w tym materiału rozmnożeniowego roślin
- 1.4.1. Do wytwarzania roślin i produktów roślinnych stosuje się wyłącznie materiał rozmnożeniowy roślin wyprodukowany metodami ekologicznymi. W tym celu rośliny przeznaczone do produkcji materiału rozmnożeniowego roślin oraz, tam gdzie to stosowne, rośliny mateczne, zostają wyhodowane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem przynajmniej przez jedno pokolenie, a w przypadku roślin wieloletnich – co najmniej przez dwa sezony wegetacyjne.
- 1.4.2. Użycie materiału rozmnożeniowego roślin nieuzyskanego z produkcji ekologicznej
- Materiał rozmnożeniowy roślin, którego nie uzyskano z produkcji ekologicznej, można stosować tylko wtedy, gdy pochodzi z jednostki produkcyjnej będącej w trakcie konwersji na produkcję ekologiczną lub, gdy uzasadnione jest stosowanie go do badań, prób polowych wykonywanych na niewielką skalę lub w celu zachowania zasobów genetycznych, po udzieleniu zgody przez właściwy organ państwa członkowskiego.
- 1.5. Gospodarowanie glebą i nawożenie
- 1.5.1. W ekologicznej produkcji roślinnej stosuje się praktyki uprawy, które przyczyniają się do utrzymania lub zwiększenia ilości materii organicznej gleby, zwiększają jej stabilność i różnorodność biologiczną, oraz które zapobiegają zagęszczaniu i erozji gleby.
- 1.5.2. Żyzność i aktywność biologiczna gleby jest utrzymywana i zwiększana poprzez stosowanie wieloletniego płodozmianu z wykorzystaniem roślin strączkowych i innych roślin na nawóz zielony, a także obornika lub materiału organicznego, w najlepiej przekompostowanego, pochodzącego z produkcji ekologicznej;
- 1.5.3. W przypadku gdy potrzeby odżywcze roślin nie mogą być zaspokojone przy pomocy środków określonych w pkt 1.5.1. i 1.5.2. w produkcji ekologicznej można używać – tylko w koniecznym zakresie – wyłącznie nawozów i polepszaczy gleby zgodnie z art. 19.
- 1.5.4. Zawartość azotu w oborniku zwierzęcym, określona w dyrektywie Rady 91/676/EWG¹, stosowanym w gospodarstwie rolnym nie może przekroczyć 170 kg rocznie na 1 hektar użytków rolnych. Limit ten stosuje się wyłącznie do użycia obornika gospodarskiego, suchego obornika i odwodnionego nawozu od drobiu, kompostowanych odchodów zwierzęcych, w tym nawozu od drobiu, przekompostowanego obornika i płynnych odchodów zwierzęcych.

---

¹ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych. (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1).

- 1.5.5. Ekologiczne gospodarstwa rolne mogą zawierać pisemne umowy o współpracy w zakresie zastosowania nadmiaru obornika pochodzącego z produkcji ekologicznej wyłącznie z innymi gospodarstwami rolnymi i przedsiębiorstwami przestrzegającymi reguł produkcji ekologicznej. Maksymalny limit, o którym mowa w pkt 1.5.4, wylicza się z uwzględnieniem wszystkich jednostek produkcji ekologicznej zaangażowanych w taką współpracę.
- 1.5.6. Aby poprawić ogólny stan gleby lub dostępność składników odżywczych w glebie lub w uprawach, można stosować preparaty z mikroorganizmów.
- 1.5.7. Do aktywacji kompostu mogą być stosowane odpowiednie preparaty na bazie roślin lub preparaty z mikroorganizmów.
- 1.5.8. Nie stosuje się mineralnych nawozów azotowych.
- 1.6. Ochrona przed szkodnikami i chwastami
- 1.6.1. Zapobieganie szkodom wyrządzanym przez szkodniki i chwasty polega przede wszystkim na ochronie poprzez:
- naturalnych wrogów,
  - wybór gatunków, odmian i niejednorodnego materiału,
  - płodozmian,
  - techniki uprawy takie jak biofumigacja, oraz
  - procesy termiczne, takie jak solaryzacja i płytka obróbka gleby parą (do maksymalnej głębokości 10 cm).
- 1.6.2. W przypadku gdy odpowiednia ochrona roślin przed szkodnikami nie jest możliwa z wykorzystaniem środków określonych w pkt 1.6.1, lub w przypadku stwierdzonego zagrożenia uprawy, można stosować jedynie środki dopuszczone do wykorzystania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19 i tylko w zakresie, w jakim jest to niezbędne.
- 1.6.3. Pułapki i dozowniki produktów, innych niż feromony, muszą zapobiegać przenikaniu tych substancji do środowiska oraz zapobiegać stykaniu się ich z uprawianymi roślinami. Pułapki po użyciu należy zebrać oraz pozbyć się ich w sposób bezpieczny.
- 1.7. Produkty stosowane do czyszczenia i dezynfekowania
- W odniesieniu do czyszczenia i dezynfekowania zezwala się wyłącznie na stosowanie produktów służących do czyszczenia i dezynfekowania w produkcji roślinnej, dopuszczonych do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

2. Wymogi dotyczące szczególnych roślin lub produktów roślinnych

2.1. Reguły produkcji grzybów

W przypadku produkcji grzybów dopuszczalne jest stosowanie podłoży, które zawierają wyłącznie poniższe części składowe:

- a) obornik gospodarski i ekskrementy zwierzęce:
- (i) pochodzące z gospodarstw rolnych produkujących zgodnie z regułami produkcji ekologicznej; lub
  - (ii) lub określone w pkt 1.5.3 wyłącznie wtedy, gdy produkt określony w ppkt (i) nie jest dostępny; i pod warunkiem że masa obornika

gospodarskiego i ekskrementów zwierzęcych nie przekracza 25 % łącznej masy wszystkich komponentów podłoża, z wyłączeniem materiału pokrywającego i dodanej wody, przed kompostowaniem;

- b) produkty pochodzenia rolniczego inne niż ujęte w lit. a), pochodzące z gospodarstw rolnych produkujących zgodnie z regułami produkcji ekologicznej;
- c) torf niepoddany obróbce chemicznej;
- d) drewno nieimpregnowane środkami chemicznymi po ścięciu;
- e) produkty mineralne wymienione w pkt 1.5.3, woda i gleba.

2.2. Reguły dotyczące zbioru dziko rosnących roślin

Zbieranie roślin dziko rosnących i ich części, rosnących w sposób naturalny na obszarach naturalnych, w lasach i na obszarach rolniczych, uznaje się za produkcję ekologiczną, pod warunkiem że:

- a) w okresie co najmniej trzech lat przed zbiorem obszary te nie zostały poddane działaniu produktów innych niż dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;
- b) zbieranie nie wpływa na równowagę siedliska przyrodniczego ani na utrzymanie gatunków na obszarze zbioru.

Część II: Reguły produkcji zwierzęcej

W uzupełnieniu reguł produkcji określonych w art. 7, 8, 9 i 11, reguły ustanowione w niniejszej części stosuje się do ekologicznej produkcji zwierzęcej.

1. Wymogi ogólne

- 1.1. Zabrania się produkcji zwierzęcej bez gruntów rolnych, w przypadku której rolnik nie gospodaruje gruntami rolnymi, ani nie zawarł pisemnego porozumienia o współpracy z innym rolnikiem.
- 1.2. Konwersja
  - 1.2.1. Okres konwersji rozpoczyna się najwcześniej z chwilą poinformowania przez rolnika właściwych organów o prowadzonej przez niego działalności oraz włączenia jego gospodarstwa w system kontroli zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
  - 1.2.2. Okresy konwersji charakterystyczne dla rodzaju produkcji zwierzęcej określono w pkt 2.
  - 1.2.3. Zwierzęta i produkty zwierzęce wytwarzane podczas okresu konwersji nie mogą być wprowadzane do obrotu jako ekologiczne.
  - 1.2.4. Zwierzęta i produkty zwierzęce mogą być uznane za ekologiczne na koniec okresu konwersji, jeżeli odbywa się równoczesna konwersja całej jednostki produkcyjnej, obejmująca zwierzęta gospodarskie, pastwiska lub jakiegokolwiek grunty wykorzystywane do żywienia zwierząt.
- 1.3. Pochodzenie zwierząt
  - 1.3.1. Zwierzęta z chowu ekologicznego są urodzone i chowane w rolnych gospodarstwach ekologicznych.

- 1.3.2. Zwierzęta w gospodarstwie rolnym będącym w początkowej fazie okresu konwersji, a także produkty wytworzone z tych zwierząt, mogą być uznane za ekologiczne po spełnieniu wymogów okresu konwersji, o którym mowa w pkt 2.
- 1.3.3. W odniesieniu do rozrodu zwierząt w ramach produkcji ekologicznej:
- a) w rozrodzie stosuje się metody naturalne, dozwolona jest jednak sztuczna inseminacja;
  - b) rozród nie jest wywołany poprzez podawanie hormonów lub podobnych substancji, chyba że jest to forma leczenia weterynaryjnego stosowana indywidualnie w odniesieniu do danego zwierzęcia;
  - c) nie stosuje się innych form sztucznego rozrodu, takich jak klonowanie i przenoszenie zarodków;
  - d) wybór ras jest odpowiedni i przyczynia się do zapobiegania cierpieniom zwierząt i unikania konieczności ich okaleczania.
- 1.3.4. Przy wyborze ras lub linii należy brać pod uwagę zdolność zwierząt do przystosowania się do miejscowych warunków, bez szkody dla ich dobrostanu, żywotności i odporności na choroby. Należy ponadto kierować się możliwością uniknięcia określonych chorób lub problemów zdrowotnych związanych z niektórymi rasami lub liniami wykorzystywanymi w intensywnej produkcji, takich jak zespół napięcia u świń, zespół PSE (mięso jasne, miękkie, ciekące), nagła śmierć, spontaniczne poronienie oraz trudne porody wymagające cesarskiego cięcia. Pierwszeństwo należy dać rodzimym rasom i liniom.
- 1.3.5. Do celów rozrodu zwierzęta, które nie były chowane w gospodarstwach ekologicznych, mogą zostać wprowadzone do rolnego gospodarstwa ekologicznego na szczególnych warunkach, kiedy hodowla rasy jest zagrożona zgodnie z załącznikiem IV do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006², przy czym w takim przypadku zwierzęta tej rasy nie muszą być konieczne nieródkami.

1.4. Żywienie

1.4.1. Wymogi ogólne w zakresie żywienia

W odniesieniu do żywienia stosuje się następujące reguły:

- a) pasze dla zwierząt pozyskuje się przede wszystkim z gospodarstwa, w którym zwierzęta są utrzymywane, lub z innych rolnych gospodarstw ekologicznych w tym samym regionie;
- b) zwierzęta są żywione paszami ekologicznymi zaspokajającymi potrzeby pokarmowe zwierząt w różnych okresach ich rozwoju. Żywienie ograniczone nie jest dozwolone w produkcji zwierzęcej;
- c) trzymanie zwierząt gospodarskich w warunkach, które mogą prowadzić do anemii, lub stosowanie diety powodującej taki skutek jest zabronione;
- d) tucz musi być odwracalny na każdym etapie procesu chowu. Zabronione jest wymuszone karmienie zwierząt;

² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), (Dz.U. L 368 z 23.12.2006, s. 15).

- e) z wyjątkiem pszczoł, zwierzęta mają stały dostęp do pastwisk lub pasz objętościowych;
- f) nie stosuje się stymulatorów wzrostu ani syntetycznych aminokwasów;
- g) w okresie ssania preferuje się karmienie zwierząt mlekiem matki przez minimalny okres;
- h) materiały paszowe pochodzenia mineralnego, dodatki paszowe, niektóre produkty używane w żywieniu zwierząt oraz substancje pomocnicze w przetwórstwie są stosowane wyłącznie w przypadku, gdy zostały dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

1.4.2. Wypas na wspólnych terenach oraz transhumancja

1.4.2.1. Zwierzęta chowane ekologicznie można wypasać na wspólnym terenie, pod warunkiem, że:

- a) wspólne tereny są w pełni zarządzane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- b) zwierzęta pochodzące z chowu nieekologicznego, korzystające z tych terenów, pochodzą z systemu produkcyjnego równoważnego z jednym z tych, o których mowa w art. 28 i 30 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013³;
- c) produkty zwierzęce wytworzone przez zwierzęta z chowu ekologicznego w trakcie korzystania przez nie z tych obszarów nie są uznawane za produkty ekologiczne, chyba że zostanie przedstawiony przekonujący dowód wskazujący na odpowiednie odizolowanie tych zwierząt.

1.4.2.2. W trakcie transhumancji zwierzęta można wypasać na terenach nieekologicznych, gdy są pędzone z jednego pastwiska do drugiego. Podawanie paszy nieekologicznej w postaci trawy i innych roślin, którymi wypasane są zwierzęta w tym okresie, jest dozwolone przez okres maksymalnie 35 dni obejmujący zarówno wędrowkę na pastwisko, jak i powrót.

1.4.3. Pasze w okresie konwersji

1.4.3.1. W odniesieniu do gospodarstw rolnych będących w okresie konwersji do 15 % całkowitej średniej ilości pasz, którymi żywione są zwierzęta gospodarskie, może pochodzić z wypasania lub zbiorów na pastwiskach trwałych, działkach z uprawami roślin wieloletnich lub roślin wysokobiałkowych zasianych na gruntach zarządzanych ekologicznie w pierwszym roku konwersji, pod warunkiem, że są one częścią samego gospodarstwa. Pasze w pierwszym roku konwersji nie mogą zostać wykorzystane do produkcji przetworzonej ekologicznie paszy. Jeżeli stosuje się zarówno paszę z okresu konwersji jak i paszę z działek będących w pierwszym roku konwersji, całkowity łączny odsetek takich pasz nie przekracza maksymalnych poziomów ustalonych w pkt 1.4.3.2.

1.4.3.2. W odniesieniu do rolnych gospodarstw ekologicznych, średnio do 20 % składu pokarmu mogą stanowić pasze pochodzące z produkcji w okresie konwersji, a mianowicie pasze od drugiego roku konwersji. W odniesieniu do gospodarstw rolnych będących w okresie konwersji, w przypadku gdy pasze z produkcji w okresie

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

konwersji pochodzą z tego samego gospodarstwa, odsetek ten można zwiększyć do 100.

1.4.3.3. Wartości liczbowe wspomniane w pkt 1.4.3.1. oraz 1.4.3.2 są obliczane corocznie jako procent suchej masy pasz pochodzenia roślinnego.

1.4.4. Stosowanie niektórych paszowych materiałów i substancji w paszach

Do przetwarzania pasz ekologicznych i żywienia zwierząt ekologicznych można stosować wyłącznie ekologiczne materiały paszowe pochodzenia zwierzęcego oraz materiały paszowe i dodatki do pasz dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

1.5. Ochrona zdrowia

1.5.1. Zapobieganie chorobom

1.5.1.1. Zapobieganie chorobom opiera się na doborze ras i linii, odpowiednich metodach chowu, podawaniu paszy wysokiej jakości, zapewnianiu możliwości ruchu, odpowiedniej obsady i dostosowanych do potrzeb pomieszczeń utrzymywanych w higienicznym stanie.

1.5.1.2. Dozwolone jest stosowanie immunologicznych weterynaryjnych produktów leczniczych.

1.5.1.3. Zabronione jest profilaktyczne stosowanie syntetycznych alopacyjnych, weterynaryjnych produktów leczniczych lub antybiotyków;

1.5.1.4. Stosowanie stymulatorów wzrostu lub produktywności (w tym antybiotyków, kokcydiostatyków lub innych sztucznych środków wspomagających wzrost) oraz stosowanie hormonów lub podobnych środków służących kontroli reprodukcji lub innym celom (np. wywoływaniu lub synchronizowaniu rui) jest zabronione.

1.5.1.5. W przypadku pozyskiwania zwierząt z jednostek nieekologicznych stosuje się, odpowiednio do miejscowych warunków, specjalne środki, takie jak badania przesiewowe lub okresy kwarantanny.

1.5.1.6. W odniesieniu do czyszczenia i dezynfekowania zezwala się wyłącznie na stosowanie produktów służących do czyszczenia i dezynfekowania budynków oraz urządzeń inwentarskich dopuszczonych do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

1.5.1.7. Pomieszczenia, kojce, sprzęt i wyposażenie należy prawidłowo czyścić i dezynfekować, aby zapobiec przenoszeniu infekcji i rozwojowi organizmów przenoszących choroby. Odchody, mocz, niezjedzone lub rozsypane jedzenie należy usuwać tak często, jak to jest niezbędne dla zminimalizowania odorów i uniknięcia przyciągania owadów lub gryzoni. Do likwidacji owadów i innych szkodników w pomieszczeniach i urządzeniach dla zwierząt gospodarskich można używać środków gryzoniobójczych (wyłącznie w pułapkach) i środków dopuszczonych do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

1.5.2. Opieka weterynaryjna

1.5.2.1. Jeżeli pomimo wprowadzenia wszystkich środków zapobiegawczych, mających na celu zapewnienie zdrowia zwierząt, zwierzęta zachorują lub ulegną zranieniu, należy natychmiast przystąpić do ich leczenia.

- 1.5.2.2. Choroby leczy się natychmiast, aby zapobiec cierpieniu zwierząt; jeśli stosowanie produktów fitoterapeutycznych, homeopatycznych i innych jest nieodpowiednie, w razie konieczności i przy spełnieniu rygorystycznych warunków oraz na odpowiedzialność weterynarza, można stosować pochodzące z syntezy chemicznej alopacyjne produkty lecznicze weterynaryjne, w tym antybiotyki; w szczególności zostają określone ograniczenia w odniesieniu do cykli leczenia oraz okresów odstawienia leku.
- 1.5.2.3. Materiały paszowe pochodzenia mineralnego i dodatki dietetyczne dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19 oraz produkty roślinne i homeopatyczne mają pierwszeństwo przed syntetycznymi alopacyjnymi weterynaryjnymi produktami leczniczymi w tym antybiotykami, przy założeniu, że ich działanie terapeutyczne jest skuteczne dla danego gatunku zwierząt oraz w warunkach, w jakich mają być one zastosowane.
- 1.5.2.4. Z wyjątkiem szczepień, leczenia chorób pasożytniczych i innych obowiązkowych programów eliminowania chorób, w przypadku gdy zwierzę lub grupa zwierząt przechodzi więcej niż trzy kuracje syntetycznymi weterynaryjnymi produktami leczniczymi, w tym antybiotykami, w okresie 12 miesięcy lub więcej niż jedną kurację, jeżeli ich cykl produkcyjny jest krótszy niż rok, dane zwierzęta gospodarskie ani produkty z nich otrzymane nie mogą być wprowadzane do obrotu jako produkty ekologiczne, a chów zwierząt gospodarskich musi zostać poddany konwersji przez okresy, o których mowa w pkt 1.2 i 2.
- 1.5.2.5. Okres karencji między podaniem zwierzęciu ostatniej dawki alopacyjnego weterynaryjnego produktu leczniczego w normalnych warunkach stosowania a wyprodukowaniem środków spożywczych metodami ekologicznymi ma być dwukrotnie dłuższy niż okres karencji, o którym mowa w art. 11 dyrektywy 2001/82/WE, lub w przypadku gdy taki okres nie został określony – ma wynosić 48 godzin.
- 1.5.2.6. Dozwolone są zabiegi związane z ochroną zdrowia ludzi i zwierząt wymagane na podstawie prawodawstwa Unii.
- 1.6. Pomieszczenia inwentarskie i praktyki gospodarskie
- 1.6.1. Izolacja, ogrzewanie i wentylacja budynków muszą zapewniać utrzymanie obiegu powietrza, poziomu kurzu, temperatury, względnej wilgotności powietrza oraz stężenia gazów gwarantujących dobrostan zwierząt. Budynek musi umożliwiać wydajną naturalną wentylację i dopływ naturalnego światła.
- 1.6.2. Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich nie są obowiązkowe na terenach o odpowiednich warunkach klimatycznych umożliwiających zwierzętom przebywanie na otwartej przestrzeni. Zwierzęta mają stały dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni, w miarę możliwości do pastwisk, kiedy tylko pozwalają na to warunki pogodowe i stan gruntu, chyba że na podstawie prawodawstwa Unii nałożono ograniczenia i zobowiązania związane z ochroną zdrowia ludzi i zwierząt. Zwierzęta mają dostęp do schronień lub przestrzeni zacienionej, by móc schronić się przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.
- 1.6.3. Obsada zwierząt gospodarskich w budynkach musi zapewniać im komfort i dobrostan oraz spełnienie specyficznych dla danego gatunku potrzeb, które w szczególności zależą od gatunku, rasy i wieku zwierząt. Należy także uwzględnić potrzeby behawioralne zwierząt, które zależą w szczególności od wielkości grupy

i płci zwierząt. Obsada zapewnia zwierzętom dobrostan poprzez udostępnienie im wystarczającej przestrzeni do naturalnego stania, poruszania się, łatwego kładzenia się, obracania, czyszczenia się, zakładając możliwość przyjmowania wszystkich naturalnych pozycji oraz wykonywania wszystkich naturalnych ruchów, takich jak przeciąganie się czy machanie skrzydłami.

- 1.6.4. Minimalne powierzchnie pomieszczeń i otwartych wybiegów, a także inne właściwości budynków odpowiednie dla różnych gatunków oraz kategorii zwierząt określono w pkt 2.1.4., 2.2.4., 2.3.4. i 2.4.5.
- 1.6.5. Obszary na otwartej przestrzeni mogą być częściowo zadaszone. Werandy nie są uważane za obszary na otwartej przestrzeni.
- 1.6.6. Łączna obsada zwierząt nie przekracza limitu 170 kg azotu organicznego rocznie na hektar użytków rolnych.
- 1.6.7. W celu wyznaczenia właściwej obsady zwierząt gospodarskich, o których mowa w pkt 1.6.6, właściwy organ ustala jednostki inwentarskie odpowiadające poziomowi, o którym mowa w pkt 1.6.6., na podstawie wartości liczbowych ustanowionych w każdym z poszczególnych wymogów dotyczących produkcji zwierzęcej.
- 1.7. Dobrostan zwierząt
  - 1.7.1. Wszystkie osoby zajmujące się utrzymywaniem zwierząt posiadają niezbędną podstawową wiedzę na temat zdrowia i potrzeb związanych z dobrostanem zwierząt oraz umiejętności w tych dziedzinach.
  - 1.7.2. Praktyki gospodarskie, w tym obsada i warunki w pomieszczeniach, zapewniają zaspokojenie potrzeb rozwojowych, fizjologicznych i etologicznych zwierząt.
  - 1.7.3. Zwierzęta mają stały dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni, w miarę możliwości do pastwisk, kiedy tylko pozwalają na to warunki pogodowe i stan gruntu, chyba że na podstawie prawodawstwa Unii narzucono ograniczenia i zobowiązania związane z ochroną zdrowia ludzi i zwierząt.
  - 1.7.4. Ogranicza się liczbę zwierząt, aby zminimalizować nadmierny wypas, zrycie gleby, erozję i zanieczyszczenia powodowane przez zwierzęta lub przez rozrzucanie obornika.
  - 1.7.5. W przypadku gdy zastosowanie mają art. 8 ust. 5 i pkt 1.4.2.2 niniejszej części, zwierzęta utrzymywane ekologicznie są oddzielone od innych zwierząt.
  - 1.7.6. Trzymanie zwierząt na uwięzi i ich izolowanie jest zabronione, chyba że w odniesieniu do pojedynczych zwierząt przez ograniczony okres czasu oraz w takim zakresie, jak jest to konieczne ze względów weterynaryjnych. Właściwe organy mogą zezwolić na trzymanie bydła na uwięzi w mikroprzedsiębiorstwach, jeżeli nie ma możliwości podzielenia zwierząt na grupy odpowiednie do ich sposobu zachowania się, pod warunkiem że mają one dostęp do pastwisk w okresie wypasania i mają dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni przynajmniej dwa razy w tygodniu wtedy, gdy wypasanie nie jest możliwe.
  - 1.7.7. Czas trwania transportu zwierząt ogranicza się do minimum.
  - 1.7.8. Wszelkiego rodzaju cierpienie ogranicza się do minimum w trakcie całego życia zwierzęcia, w tym podczas uboju.
  - 1.7.9. Okaleczanie zwierząt jest zakazane.

- 1.7.10. Cierpienie zwierząt należy ograniczyć do minimum poprzez zastosowanie odpowiedniego znieczulenia lub analgezji i zaangażowanie wykwalifikowanego personelu do przeprowadzania zabiegów, a także wykonywanie zabiegów w najbardziej odpowiednim wieku zwierzęcia.
- 1.7.11. Dopuszcza się przeprowadzanie zabiegów kastracyjnych w przypadkach uzasadnionych utrzymaniem jakości produktów i tradycyjnymi praktykami produkcyjnymi, ale wyłącznie pod odpowiednim znieczuleniem lub analgezą, przeprowadzając zabiegi w najbardziej odpowiednim wieku przez wykwalifikowany personel.
- 1.7.12. Załadunek i rozładunek zwierząt odbywa się bez stosowania przymusu i wykorzystania elektrycznej stymulacji. Stosowanie środków uspokajających, zarówno przed, jak i podczas transportu, jest zabronione.

2. Wymogi dotyczące poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich

2.1. Produkcja bydła, owiec i kóz

2.1.1. Konwersja

W przypadku bydła, owiec i kóz i wytworzonych z nich produktów zwierzęcych uznanie ich za ekologiczne wymaga stosowania reguł produkcji określonych w niniejszym rozporządzeniu przez co najmniej:

- a) 12 miesięcy w przypadku bydła przeznaczonego do produkcji mięsnej, a w każdym przypadku przez co najmniej trzy czwarte ich życia;
- b) sześć miesięcy w przypadku owiec i kóz oraz zwierząt przeznaczonych do produkcji mleka;

2.1.2. Żywienie

W odniesieniu do żywienia stosuje się następujące reguły:

- a) bydło, owce i kozy muszą mieć zapewniony dostęp do pastwisk, kiedy tylko pozwalają na to warunki,
- b) niezależnie od przepisów lit. a), należy zapewnić dostęp do pastwisk lub obszarów na otwartej przestrzeni bykom ponadrocznym;
- c) w przypadku gdy bydło, owce i kozy mają dostęp do pastwisk w okresie wypasu, a system pomieszczeń zimowych daje zwierzętom swobodę ruchu, w miesiącach zimowych można odstąpić od obowiązku zapewnienia im obszarów na otwartej przestrzeni;
- d) z wyjątkiem corocznego okresu, gdy zwierzęta są na sezonowym wypasie, o którym mowa w pkt 1.4.2.2, co najmniej 90 % paszy pochodzi z gospodarstwa rolnego utrzymującego te zwierzęta lub, w przypadku gdy nie jest to możliwe, jest produkowane we współpracy z innymi gospodarstwami ekologicznymi znajdującymi się w tym samym regionie;
- e) system chowu bydła, owiec i kóz należy oprzeć na maksymalnym wykorzystaniu pastwisk, stosownie do ich dostępności w różnych porach roku. Co najmniej 60 % suchej masy dziennej dawki pokarmowej bydła, owiec i kóz powinna stanowić pasza objętościowa, zielona, susz paszowy lub kiszonka. Dopuszcza się obniżenie do 50 % udziału tych pasz w odniesieniu do zwierząt

przeznaczonych do produkcji mlecznej maksymalnie przez okres trzech miesięcy podczas wczesnej laktacji.

- f) w okresie ssania preferuje się karmienie bydła, owiec i kóz mlekiem matki przez minimalny okres trzech miesięcy w odniesieniu do bydła i 45 dni w odniesieniu do owiec i kóz.

2.1.3. Szczególne warunki dotyczące pomieszczeń inwentarskich

W odniesieniu do warunków dotyczących pomieszczeń inwentarskich stosuje się następujące reguły:

- a) w pomieszczeniach inwentarskich dla bydła, owiec i kóz podłoga musi być gładka, ale nie śliska. Przynajmniej połowa powierzchni podłogi określona w tabeli dotyczącej minimalnej powierzchni dla bydła, owiec i kóz, określona w pkt 2.1.4, musi być lita, to znaczy nie może być zbudowana z listew ani krat;
- b) w pomieszczeniu musi być wystarczająco dużo wygodnej, czystej i suchej powierzchni do leżenia/wypoczynku o konstrukcji litej bez listew. Na powierzchni wypoczynkowej musi znajdować się obszerne, suche miejsce do leżenia wyłożone ściółką. Ściółka musi składać się ze słomy lub innego odpowiedniego naturalnego materiału. Ściółka może być ulepszona i wzbogacona dowolnymi produktami mineralnymi dopuszczonymi jako nawóz lub środek użyźniający glebę do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;
- c) niezależnie od art. 3 ust. 1 akapit pierwszy lit. a) oraz art. 3 ust. 1 akapit drugi dyrektywy Rady 2008/119/WE⁴, trzymanie cieląt w wieku powyżej tygodnia życia w indywidualnych boksach jest zabronione, chyba że w odniesieniu do pojedynczych zwierząt przez ograniczony okres czasu oraz w takim zakresie, jak jest to konieczne ze względów weterynaryjnych.

2.1.4. Gęstość obsady

Liczba bydła, owiec i kóz na hektar musi być zgodna z następującymi limitami:

Klasa lub gatunek	Maksymalna liczba zwierząt na ha odpowiadająca 170 kg N/ha/rok
Cielęta opasowe	5
Pozostałe zwierzęta zaliczane do bydła w wieku poniżej jednego roku	5
Byki w wieku od jednego roku do dwóch lat	3,3
Jałówki w wieku od jednego roku do dwóch lat	3,3
Byki dwuletnie i starsze	2
Jałówki hodowlane	2,5
Jałówki na opas	2,5

⁴ Dyrektywa Rady 2008/119/EWG z dnia 18 grudnia 2008 r. ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz.U. L 10 z 15.1.2009, s. 7)

Krowy mleczne	2
Krowy mleczne wycofane ze stada	2
Pozostałe krowy	2,5
Kozy	13,3
Owce maciorki	13,3

Minimalna powierzchnia pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz inne cechy pomieszczeń dla bydła, owiec i kóz są następujące:

	Powierzchnia pomieszczeń (wewnętrzna powierzchnia netto dostępna dla zwierząt)		Powierzchnia wybiegu (zewnątrzna, w tym pastwisko)
	Minimalna masa żywa (kg)	M ² /głową	M ² /głową
Bydło przeznaczone do rozrodu i bydło opasowe	maksymalnie 100	1,5	1,1
	maksymalnie 200	2,5	1,9
	maksymalnie 350	4,0	3
	ponad 350	5, minimum 1 m ² /100 kg	3,7, minimum 0,75 m ² /100 kg
Krowy mleczne		6	4,5
Buhaje hodowlane		10	30
Owce i kozy		1,5 owca/koza	2,5
		0,35 jagnię/koźlą	2,5 przy 0,5 na jagnię/koźlą

2.2. Produkcja zwierząt koniowatych

2.2.1. Konwersja

W przypadku koniowatych i wytworzonych z nich produktów zwierzęcych uznanie ich za ekologiczne wymaga stosowania reguł produkcji określonych w niniejszym rozporządzeniu przez co najmniej:

- 12 miesięcy w przypadku koniowatych przeznaczonych do produkcji mięsnej, a w każdym przypadku przez co najmniej trzy czwarte ich życia;
- sześć miesięcy w przypadku zwierząt przeznaczonych do produkcji mlecznej;

2.2.2. Żywnienie

W odniesieniu do żywienia stosuje się następujące reguły:

- zwierzęta koniowate muszą mieć zapewniony dostęp do pastwisk, kiedy tylko pozwalają na to warunki;

- b) w przypadku gdy zwierzęta koniowate mają dostęp do pastwisk w okresie wypasu, a system pomieszczeń zimowych daje zwierzętom swobodę ruchu, w miesiącach zimowych można odstąpić od obowiązku zapewnienia im obszarów na otwartej przestrzeni.
- c) z wyjątkiem corocznego okresu, gdy zwierzęta są na sezonowym wypasie wymienionym w pkt 1.4.2.2, co najmniej 90 % paszy pochodzi z gospodarstwa rolnego utrzymującego te zwierzęta lub, w przypadku gdy nie jest to możliwe, jest produkowane we współpracy z innymi gospodarstwami ekologicznymi znajdującymi się w tym samym regionie;
- d) system chowu zwierząt koniowatych opiera się na maksymalnym wykorzystaniu pastwisk, stosownie do ich dostępności w różnych porach roku. Co najmniej 60 % suchej masy dziennej dawki pokarmowej zwierząt koniowatych powinna stanowić pasza objętościowa, zielona, susz paszowy lub kiszonka;
- e) w okresie ssania preferuje się karmienie zwierząt koniowatych mlekiem matki przez minimalny okres trzech miesięcy;

2.2.3. Szczególne warunki dotyczące pomieszczeń inwentarskich

W odniesieniu do warunków dotyczących pomieszczeń inwentarskich stosuje się następujące reguły:

- a) w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt koniowatych podłoga musi być gładka, ale nie śliska. Przynajmniej połowa powierzchni podłogi określona w tabeli dotyczącej minimalnej powierzchni dla zwierząt koniowatych, określona w pkt 2.2.4, musi być lita, to znaczy nie może być zbudowana z listew ani krat;
- b) w pomieszczeniu musi być wystarczająco dużo wygodnej, czystej i suchej powierzchni do leżenia/wypoczynku o konstrukcji litej bez listew. Na powierzchni wypoczynkowej musi znajdować się obszerne, suche miejsce do leżenia wyłożone ściółką. Ściółka musi składać się ze słomy lub innego odpowiedniego naturalnego materiału. Ściółka może być ulepszona i wzbogacona dowolnymi produktami mineralnymi dopuszczonymi jako nawóz lub środek użyźniający glebę do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

2.2.4. Gęstość obsady

Liczba zwierząt koniowatych na hektar musi być zgodna z następującymi limitami:

Klasa lub gatunek	Maksymalna liczba zwierząt na ha odpowiadająca 170 kg N/ha/rok
Zwierzęta koniowate w wieku powyżej szóstego miesiąca życia	2

Minimalna powierzchnia pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz inne cechy pomieszczeń dla zwierząt koniowatych jest następująca:

	Powierzchnia pomieszczeń (wewnętrzna powierzchnia netto dostępna dla zwierząt)	Powierzchnia wybiegu (zewnętrzna, w tym pastwisko)

	Minimalna masa żywa (kg)	M ² /głowę	M ² /głowę
Zwierzęta koniowate przeznaczone do rozrodu i zwierzęta koniowate opasowe	maksymalnie 100	1,5	1,1
	maksymalnie 200	2,5	1,9
	maksymalnie 350	4,0	3
	ponad 350	5, minimum 1 m ² /100 kg	3,7, minimum 0,75 m ² /100 kg

2.3. Produkcja trzody chlewnej

2.3.1. Konwersja

W przypadku trzody chlewnej i wytworzonych z niej produktów zwierzęcych uznanie ich za ekologiczne wymaga stosowania reguł produkcji określonych w niniejszym rozporządzeniu przez co najmniej sześć miesięcy.

2.3.2. Żywienie

W odniesieniu do żywienia stosuje się następujące reguły:

- co najmniej 60 % paszy pochodzi z danego gospodarstwa rolnego lub, w przypadku gdy nie jest to możliwe, jest produkowane w tym samym regionie we współpracy z innymi gospodarstwami ekologicznymi lub podmiotami działającymi na rynku pasz;
- w okresie ssania preferuje się karmienie trzody chlewnej mlekiem matki przez minimalny okres 40 dni;
- do dziennej dawki pokarmowej świń należy dodawać paszę objętościową, zieloną, susz paszowy lub kiszonkę.

2.3.3. Szczególne warunki dotyczące pomieszczeń inwentarskich

W odniesieniu do warunków dotyczących pomieszczeń inwentarskich stosuje się następujące reguły:

- w pomieszczeniach inwentarskich dla trzody chlewnej podłoga musi być gładka, ale nie śliska. Przynajmniej połowa powierzchni podłogi określona w tabeli dotyczącej minimalnej powierzchni dla trzody chlewnej, określona w pkt 2.3.4, musi być lita, to znaczy nie może być zbudowana z listew ani krat;
- w pomieszczeniu dla trzody chlewnej musi być wystarczająco dużo wygodnej, czystej i suchej powierzchni do leżenia/wypoczynku o konstrukcji litej bez listew. Na powierzchni wypoczynkowej musi znajdować się obszerne, suche miejsce do leżenia wyłożone ściółką. Ściółka musi składać się ze słomy lub innego odpowiedniego naturalnego materiału. Ściółka może być ulepszona i wzbogacona dowolnymi produktami mineralnymi dopuszczonymi jako nawóz lub środek użyźniający glebę do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;
- lochy należy trzymać w grupach, z wyjątkiem końcowego okresu ciąży i w okresie karmienia;
- prosiąt nie można trzymać na płaskich podestach ani w klatkach;

- e) wybiegi muszą umożliwiać trzodzie chlewnej załatwianie potrzeb fizjologicznych i rycie. Do celów rycia można stosować różne podłoża.

2.3.4. Gęstość obsady

Liczba sztuk trzody chlewnej na hektar musi być zgodna z następującymi limitami:

Klasa lub gatunek	Maksymalna liczba zwierząt na ha odpowiadająca 170 kg N/ha/rok
Prosięta	74
Lochy do dalszego chowu	6,5
Trzoda chlewna do tuczu	14
Pozostała trzoda chlewna	14

Minimalna powierzchnia pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz inne cechy pomieszczeń dla trzody chlewnej jest następująca:

	Powierzchnia pomieszczeń (wewnętrzna powierzchnia netto dostępna dla zwierząt)		Powierzchnia wybiegu (zewewnętrzna, w tym pastwisko)
	Minimalna masa żywa (kg)	M ² /głowę	M ² /głowę
Lochy z prosiętami do 40 dnia życia		7,5 na lochę	2,5
Pozostała trzoda chlewna do tuczu	maksymalnie 50	0,8	0,6
	maksymalnie 85	1,1	0,8
	maksymalnie 110	1,3	1
Prosięta	powyżej 40 dnia życia i do 30 kg	0,6	0,4
Trzoda chlewna do rozrodu		2,5/ na samicę	1,9
		6/ na samca W przypadku gdy kojce są wykorzystywane do naturalnego zapłodnienia: 10 m ² /na knura	8,0

2.4. Produkcja drobiu

2.4.1. Konwersja

W drobiu i wytworzonych z niego produktów zwierzęcych uznanie ich za ekologiczne wymaga stosowania reguł produkcji określonych w niniejszym rozporządzeniu przez co najmniej:

- a) 10 tygodni w przypadku drobiu przeznaczonego na produkcję mięsa, sprowadzonego w wieku poniżej trzech dni;
- b) sześć tygodni w przypadku drobiu przeznaczonego do produkcji jaj.

2.4.2. Miejsce pochodzenia drobiu

Chów drobiu trwa do osiągnięcia przez niego minimalnego wieku ubojowego lub pochodzi on z wolno rosnących odmian drobiu określonych przez właściwy organ. W przypadku gdy dany rolnik nie korzysta z wolno rosnących ras i linii drobiu, obowiązuje następujący minimalny wiek ubojowy:

- a) 81 dni w przypadku kurczaków;
- b) 150 dni w przypadku kapłonów;
- c) 49 dni w przypadku kaczek pekińskich;
- d) 70 dni w przypadku samic kaczki piżmowej;
- e) 84 dni w przypadku samców kaczki piżmowej;
- f) 92 dni w przypadku kaczek krzyżówek;
- g) 94 dni w przypadku perlic;
- h) 140 dni w przypadku indyków i gęsi przeznaczonych do pieczenia; oraz
- i) 100 dni w przypadku samic indyka.

2.4.3. Żywienie

W odniesieniu do żywienia stosuje się następujące reguły:

- a) co najmniej 60 % paszy pochodzi z danego gospodarstwa rolnego lub, w przypadku gdy nie jest to możliwe, jest produkowane w tym samym regionie we współpracy z innymi gospodarstwami ekologicznymi lub podmiotów produkujących pasze;
- b) do dziennej dawki pokarmowej należy dodawać paszę objętościową, zieloną, susz paszowy lub kiszonkę.

2.4.4. Szczególne warunki dotyczące pomieszczeń inwentarskich

W odniesieniu do warunków dotyczących pomieszczeń inwentarskich stosuje się następujące reguły:

- a) zabrania się trzymania drobiu w klatkach;
- b) ptactwo wodne ma dostęp do strumienia, stawu, jeziora lub sadzawki w każdym przypadku, gdy pozwalają na to warunki atmosferyczne i higieniczne, tak aby możliwe było zaspokojenie potrzeb specyficznych dla określonych gatunków i spełnienie warunków w zakresie dobrostanu zwierząt; gdy warunki atmosferyczne na to nie pozwalają ptactwo ma dostęp do wody, która umożliwi im zanurzenie głowy i wyczyszczenie upierzenia;
- c) drób musi mieć dostęp do terenów na otwartej przestrzeni przynajmniej przez jedną trzecią część życia. Otwarte zagrody dla drobiu muszą być głównie

pokryte roślinnością oraz być wyposażone w urządzenia zabezpieczające, a także umożliwiać ptakom łatwy dostęp do poidel i karmników;

- d) jeżeli drób jest trzymany w pomieszczeniach zamkniętych w związku z ograniczeniami lub zobowiązaniami nałożonymi prawodawstwem Unii, ptaki muszą mieć stały dostęp do wystarczających ilości suchej paszy objętościowej i odpowiedniego materiału pozwalającego ptakom na zaspokojenie swoich potrzeb etologicznych;
- e) kurniki dla każdego rodzaju drobiu muszą spełniać następujące warunki:
  - (i) przynajmniej jedna trzecia powierzchni podłogi musi być lita, to znaczy nie może być zbudowana z listew ani krat, oraz musi być pokryta ściółką, taką jak słoma, wióry drzewne, piasek lub torf;
  - (ii) w pomieszczeniach dla kur niosek wystarczająco duża powierzchnia dostępna dla kur jest przeznaczona na gromadzenie odchodów;
  - (iii) drób musi być wyposażony w grzędy w ilości i rozmiarach proporcjonalnych do wielkości grupy i ptaków, zgodnie z tabelą dotyczącą minimalnej powierzchni pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz innych właściwości budynków odpowiednich do produkcji drobiu określonych w pkt 2.4.5;
  - (iv) zewnętrzne granice kurnika, w tym jeśli to możliwe werandy, muszą mieć otwory wejściowe/wyjściowe o rozmiarach dostosowanych do wielkości ptaków, łączna długość tych otworów musi wynosić przynajmniej 4 m na 100 m² powierzchni pomieszczeń przeznaczonych dla ptaków. W przypadku istnienia werandy łączna długość wewnętrznych otworów pomiędzy werandą a kurnikiem musi wynosić 2 m na 100 m² powierzchni kurnika. Należy umożliwić całodobowy dostęp do werandy;
  - (v) kurniki muszą być skonstruowane w sposób umożliwiający ptakom łatwy dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni, tj. maksymalna odległość od każdego punktu w kurniku do najbliższego otworu zewnętrznego nie może być większa niż 15 m;
  - (vi) systemy wielopoziomowe mają nie więcej niż trzy poziomy powierzchni użytkowej, w tym parter. Odległość między poszczególnymi poziomami lub obszarami pośrednimi, takimi jak miejsca lęgowe, nie jest większa niż 1 m. Wyższe poziomy muszą być wyposażone w automatyczny system usuwania obornika;
- f) światło naturalne może być uzupełnione światłem sztucznym, tak aby maksymalny czas oświetlenia w ciągu doby wynosił 16 godzin z nieprzerwanym 8-godzinnym okresem odpoczynku nocnego bez światła sztucznego;
- g) budynki opróżnia się ze zwierząt gospodarskich przed wprowadzeniem nowej partii chowanego drobiu. W tym czasie budynki i urządzenia należy wyczyścić i zdezynfekować. Ponadto po zakończeniu chowu każdej partii drobiu zagrody pozostawia się puste przez okres ustalony przez państwa członkowskie w celu odtworzenia roślinności. Wymagania te nie dotyczą przypadków niewielkich

ilości drobiu, który nie jest trzymany w zagrodach i porusza się swobodnie przez cały dzień.

2.4.5. Gęstość obsady

Liczba sztuk drobiu na hektar musi być zgodna z następującymi limitami:

Klasa lub gatunek	Maksymalna liczba zwierząt na ha odpowiadająca 170 kg N/ha/rok
Brojlery	580
Kury nioski	230

Minimalna powierzchnia pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz inne cechy pomieszczeń dla ptaków z gatunku *Gallus gallus* jest następująca:

	<i>Ptaki hodowlane/rodzice</i>	<i>Młode osobniki</i>		<i>Ptaki przeznaczone na tucź</i>		<i>Kapłony</i>	<i>Poziomy</i>
Wiek	Ptaki hodowlane	Nioski 0-8 tygodni	Nioski 9-18 tygodni	Brojler starter 0-21 dni	Brojler finisz 22-81 dni	22-150 dni	Kury nioski od 19 tygodni
Wewnętrzna gęstość obsady (liczba ptaków na m ² powierzchni użytkowej) dla stałych i ruchomych kurników	6 ptaków	24 ptaki, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	15 ptaków, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	20 ptaków, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10 ptaków, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10 ptaków, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	6 ptaków
Grzędy (cm)							18
Systemy wielopoziomowe: dodatkowe limity/m ² powierzchni parteru (w tym weranda, jeżeli dostęp jest całodobowy)	9 ptaków	36 ptaków z wyłączeniem powierzchni werandy	22 ptaki	Normalnie nie dotyczy			9 ptaków
Ograniczenia wielkości stada	3 000 w tym samce	10 000*	3 300	10 000*	4 800	2 500	3 000
Gęstość obsady w otwartych wybiegach (liczba ptaków na m ² z zachowaniem limitu 170 kg N/ha/rok)	4	1	4	1	4	4	4

* podzielny w celu wyprodukowania 3x3000 lub 2x4800 partii

Minimalna powierzchnia pomieszczeń i przestrzeni otwartych oraz inne cechy pomieszczeń dla ptaków z gatunku innego niż *Gallus gallus* są następujące:

	<i>Indyki</i>		<i>Gęsi</i>	<i>Kaczki</i>				<i>Perliczki</i>
Rodzaj	Samiec	Samica	Wszystkie	Kaczka pekińska	Samiec kaczki piżmowej	Samica kaczki piżmowej	Kaczka krzyżówka	Wszystkie
Wewnętrzna gęstość obsady (liczba ptaków na m ² powierzchni użytkowej) dla stałych i ruchomych kurników	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²	10, maksymalnie 21 kg masy żywej/m ²
Grzędy (cm)	40	40	Normalnie nie dotyczy	Normalnie nie dotyczy	40	40	Normalnie nie dotyczy	20
Ograniczenia wielkości stada	2 500	2 500	2 500	4 000 samic 3 200 samców	3 200	4 000	3 200	5 200
Gęstość obsady w otwartych wybiegach (liczba ptaków na m ² z zachowaniem limitu 170 kg N/ha/rok	10	10	15	4,5	4,5	4,5	4,5	4

2.4.6. Dostęp do obszarów na otwartej przestrzeni

W odniesieniu do dostępu do obszarów na otwartej przestrzeni stosuje się następujące reguły:

- drób musi mieć dostęp do terenów na otwartej przestrzeni przynajmniej przez jedną trzecią część życia. W szczególności w ciągu całego dnia zapewniony jest stały dostęp do otwartej przestrzeni od możliwie jak najwcześniejszego wieku, w każdym razie gdy pozwalają na to warunki fizjologiczne i fizyczne, z wyjątkiem okresowych ograniczeń nałożonych na podstawie przepisów Unii;
- obszary na otwartej przestrzeni dla drobiu są głównie pokryte roślinnością złożoną z różnego rodzaju roślin oraz wyposażone w urządzenia zabezpieczające, a także umożliwiają ptakom łatwy dostęp do poidel i karmników; Roślinność występująca na obszarze na otwartej przestrzeni musi być zbierana i usuwana w regularnych odstępach czasu w celu ograniczenia potencjalnych nadwyżek składników pokarmowych. Granice wybiegów na

otwartej przestrzeni nie mogą sięgać dalej niż 150 m od najbliższego otworu wyjściowego kurnika. Dopuszcza się jednak przedłużenie tej odległości do 350 m od najbliższego otworu wyjściowego kurnika, pod warunkiem że na całej przestrzeni wybiegu równomiernie rozmieszczona jest wystarczająca liczba schronień i poidel, przy czym na jednym hektarze znajdują się co najmniej cztery schronienia;

- c) jeżeli dostępności pasz z gatunków występujących na obszarze jest ograniczona, na przykład z powodu długoterminowej pokrywy śnieżnej lub suszy, dokarmianie za pomocą suchej paszy objętościowej musi stanowić część diety drobiu;
- d) jeżeli drób jest trzymany w pomieszczeniach zamkniętych w związku z ograniczeniami lub zobowiązaniami nałożonymi prawodawstwem Unii, ptaki muszą mieć stały dostęp do wystarczających ilości suchej paszy objętościowej i odpowiedniego materiału pozwalającego ptakom na zaspokojenie swoich potrzeb etologicznych.

2.4.7. Dobrostan zwierząt

Skubanie żywego drobiu jest zakazane.

2.5. Pszczelarstwo

2.5.1. Konwersja

Produkty pszczelarskie można sprzedawać jako produkty produkcji ekologicznej tylko wtedy, gdy reguły rolnictwa ekologicznego określone w niniejszym rozporządzeniu stosowano co najmniej przez jeden rok.

W okresie konwersji wosk należy wymienić na wosk pochodzący z pszczelarstwa ekologicznego.

2.5.2. Pochodzenie pszczół

Pierwszeństwo przysługuje rasom europejskim *Apis mellifera* i ich miejscowym ekotypom.

2.5.3. Żywienie

W odniesieniu do żywienia stosuje się następujące reguły:

- a) na zakończenie sezonu produkcyjnego rodziny należy pozostawić z zapasem miodu i pyłku wystarczającym do przetrwania zimy;
- b) sztuczne dokarmianie rodziny pszczoły dopuszcza się wyłącznie, gdy jej przetrwanie jest zagrożone w wyniku warunków klimatycznych. W dokarmianiu stosuje się ekologiczny miód, ekologiczny syrop cukrowy lub ekologiczny cukier.

2.5.4. Szczegółowe reguły dotyczące zapobiegania chorobom oraz opieki weterynaryjnej w pszczelarstwie

W odniesieniu do zapobiegania chorobom i opieki weterynaryjnej stosuje się następujące reguły:

- a) do celów ochrony ramek, uli i plastrów, w szczególności przed szkodnikami, dopuszcza się wyłącznie stosowanie środków gryzoniobójczych (wyłącznie

w pułapkach) i właściwych produktów dopuszczonych do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;

- b) dopuszcza się stosowanie środków fizycznych do dezynfekcji pasiek, takich jak strumieniowe lub bezpośrednie odymianie.
- c) dopuszcza się praktykę niszczenia czerwi wyłącznie w celu odizolowania zakażenia *Varroa destructor*;
- d) jeżeli pomimo środków zapobiegawczych rodziny pszczele zachorują lub zostaną zainfekowane, natychmiast przystępuje się do ich leczenia i, w razie konieczności, można umieścić je w izolowanych pasiekach;
- e) w przypadkach zarażenia *Varroa destructor* dopuszcza się stosowanie kwasu mrówkowego, mlekowego, octowego i szczawiowego, a także mentolu, tymolu, eukaliptolu lub kamfory;
- f) jeżeli stosuje się leczenie syntetycznymi alopaticznymi produktami leczniczymi, to w tym okresie rodziny pszczele poddawane leczeniu należy umieścić w izolowanych pasiekach, a cały wosk wymienić na wosk pochodzący z pszczelarstwa ekologicznego. Następnie dla takich rodzin pszczelich stosuje się przez okres jednego roku konwersję przewidzianą w pkt 2.5.1;
- g) lit. f) nie ma zastosowania w przypadku produktów dopuszczonych do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.

2.5.5. Szczegółowe warunki dotyczące pomieszczeń w pszczelarstwie

W odniesieniu do warunków dotyczących pomieszczeń stosuje się następujące reguły:

- a) pasieki muszą być umieszczane na obszarach, na których źródłem nektaru i pyłku są zasadniczo rośliny uprawiane ekologicznie lub, odpowiednio, roślinność naturalna, lub lasy, które nie są zarządzane zgodnie z regułami produkcji ekologicznej, lub uprawy poddawane jedynie działaniu metod o słabym stopniu oddziaływania na środowisko;
- b) pasieki powinny znajdować się w dostatecznej odległości od źródeł mogących prowadzić do zanieczyszczenia produktów pszczelich lub osłabienia stanu zdrowotności rodzin pszczelich;
- c) pasieka jest tak zlokalizowana, aby w promieniu 3 km od pasieki źródłami nektaru i pyłku były zasadniczo rośliny uprawiane metodami ekologicznymi lub roślinność naturalna lub rośliny uprawiane metodami o niewielkim wpływie na środowisko, odpowiadającymi metodom określonym w art. 28 i 30 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które nie stanowią zagrożenia dla kwalifikacji pasiek jako ekologicznych. Powyższe wymogi nie dotyczą obszarów, na których nie ma kwitnienia lub ule są w stanie uśpienia.
- d) Ule i materiały stosowane w pszczelarstwie są wykonywane zasadniczo z naturalnych materiałów niestwarzających ryzyka skażenia środowiska ani produktów pszczelarskich.

2.5.6. Szczególne reguły dotyczące praktyk w pszczelarstwie

W odniesieniu do praktyk pszczelarskich stosuje się następujące reguły:

- a) wosk pszczeli stosowany do nowych węz pochodzi z jednostek produkcji ekologicznej;
- b) w ulach dopuszcza się stosowanie wyłącznie produktów naturalnych, takich jak propolis, wosk i oleje roślinne;
- c) zabrania się stosowania syntetycznych repelentów podczas czynności pozyskiwania miodu;
- d) zabrania się pozyskiwania miodu z plastrów zawierających czerwie;
- e) pszczelarstwo nie jest uważane za ekologiczne, jeżeli jest uprawiane w regionach lub obszarach wyznaczonych przez państwa członkowskie jako regiony lub obszary, na których pszczelarstwo ekologiczne nie jest możliwe.

2.5.7. Dobrostan zwierząt

W odniesieniu do dobrostanu zwierząt stosuje się następujące reguły:

- a) zabrania się niszczenia pszczół na plastrach jako metody związanej ze zbiorem produktów pszczelarskich;
- b) zabrania się okaleczania pszczół, takiego jak przycinanie skrzydeł królowej.

Część III: Reguły dotyczące produkcji wodorostów morskich i zwierząt akwakultury

1. Definicje

Na potrzeby niniejszej części stosuje się następujące definicje:

- 1) „zamknięte urządzenie produkcji akwakultury z systemem recyrkulacji” oznacza urządzenie, w którym akwakultura ma miejsce w zamkniętym środowisku, na łodzi lub na statku, wymagającym recyrkulacji wody i zależnym od stałych zewnętrznych dostaw energii w celu stabilizacji środowiska dla zwierząt akwakultury;
- 2) „energia ze źródeł odnawialnych” oznacza odnawialne, niekopalne źródła energii, takie jak energia wiatru, energia promieniowania słonecznego, energia geotermalna, energia fal, prądów i pływów morskich, hydroenergia, energia pozyskiwaną z gazu pochodzącego ze składowisk odpadów, oczyszczalni ścieków i ze źródeł biologicznych (biogaz);
- 3) „wylęgarnia” oznacza miejsce rozmnażania, wylęgu i chowu na wczesnych etapach życia zwierząt akwakultury, w szczególności ryb oraz mięczaków, skorupiaków i szkarłupni;
- 4) „podchowalnia” oznacza miejsce, w którym prowadzi się pośredni etap produkcji pomiędzy wylęgarnią a etapem wzrostowym. Etap podchowalni musi się zakończyć w pierwszej z trzech części cyklu produkcji, z wyjątkiem gatunków przechodzących proces smoltyfikacji;
- 5) „zanieczyszczenie” oznacza bezpośrednie lub pośrednie wprowadzenie do środowiska wodnego substancji lub energii zdefiniowanych odpowiednio w dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵ i dyrektywie

⁵ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE⁶, w zależności od tego, do jakich wód się stosują;

- 6) „polikultura” oznacza chów dwóch lub więcej gatunków zazwyczaj z różnych poziomów troficznych w tej samej jednostce chowu;
- 7) „cykl produkcyjny” oznacza długość życia zwierzęcia akwakultury lub wodorostu morskiego od najwcześniejszego etapu życia (zapłodnione jaja w przypadku zwierząt akwakultury) do chwili zbioru;
- 8) „gatunki występujące lokalnie” oznaczają gatunki, które nie są gatunkami obcymi ani niewystępującymi miejscowo zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 708/2007⁷, jak również gatunki wymienione w załączniku IV do tego rozporządzenia;
- 9) „gęstość obsady” oznacza masę żywych zwierząt akwakultury na metr sześcienny wody w dowolnym momencie etapu wzrostowego, a w przypadku płastug i krewetek – masę na metr kwadratowy powierzchni.

2. Wymogi ogólne

- 2.1. Działalność jest zlokalizowana w miejscach, które nie są skażone produktami lub substancjami niedozwolonymi do użycia w produkcji ekologicznej bądź zanieczyszczeniami, które zagrażają ekologicznemu charakterowi produktów.
- 2.2. Ekologiczne i nieekologiczne jednostki produkcyjne są oddzielone odpowiednio i z poszanowaniem minimalnych odległości oddzielających określonych przez państwa członkowskie, w przypadku gdy takie minimalne odległości zostały ustalone. Oddzielenie takie opiera się na naturalnych okolicznościach, osobnych sieciach dystrybucji wody, odległościach, prądzie pływowym oraz umieszczeniu ekologicznej jednostki produkcyjnej w górnym lub dolnym biegu. Produkcja wodorostów morskich nie jest uważana za ekologiczną, jeśli stosowana jest w miejscach lub na obszarach wyznaczonych przez organy państw członkowskich jako miejsca lub obszary, które są nieodpowiednie do ekologicznej akwakultury lub uprawy wodorostów morskich.
- 2.3. W odniesieniu do każdego nowego podmiotu pragnącego prowadzić produkcję ekologiczną i produkować rocznie powyżej 20 ton produktów akwakultury wymagana jest proporcjonalna względem wielkości jednostki produkcyjnej ocena środowiskowa, aby zapewnić odpowiednie warunki dla jednostki produkcyjnej i jej bezpośredniego otoczenia oraz określić potencjalne skutki tej działalności. Podmiot gospodarczy przedstawia ocenę środowiskową organowi kontrolnemu lub jednostce certyfikującej. Treść oceny środowiskowej opracowuje się na podstawie załącznika IV do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE⁸. Jeżeli jednostka podlegała już wcześniej równoważnej ocenie, zezwala się na jej wykorzystanie do tego celu.

---

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 708/2007 z dnia 11 czerwca 2007 r. w sprawie wykorzystania w akwakulturze gatunków obcych i niewystępujących miejscowo (Dz.U. L 168 z 28.6.2007, s. 1).

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

- 2.4. Podmiot gospodarczy przedkłada proporcjonalny względem wielkości jednostki produkcyjnej plan zrównoważonego zarządzania zbiorami akwakultury i wodorostów morskich.
- 2.5. Plan jest aktualizowany każdego roku i zawiera szczegóły dotyczące skutków środowiskowych prowadzonej działalności, monitoringu środowiskowego, który należy rozpocząć, oraz wyszczególnia środki, które należy podjąć w celu zminimalizowania niekorzystnych skutków dla otaczającego środowiska wodnego i lądowego, w tym - gdzie stosowne - zrzuty związków odżywczych do środowiska w każdym cyklu produkcyjnym lub rocznie. Plan uwzględnia kwestie nadzoru i napraw technicznego wyposażenia.
- 2.6. Podmioty gospodarcze w obszarze akwakultury i wodorostów morskich sporządzają w ramach swoich planów zrównoważonego zarządzania harmonogram ograniczania odpadów, który wdrożą wraz z rozpoczęciem działalności. Jeżeli to możliwe, używanie ciepła odpadowego jest ograniczone do energii ze źródeł odnawialnych. W odniesieniu do zbioru wodorostów morskich dokonuje się na początku jednorazowej szacunkowej oceny biomasy.

3. Wymogi dotyczące wodorostów morskich

W uzupełnieniu reguł produkcji określonych w art. 7, 8, 9 i 12 oraz, tam gdzie to stosowne, w sekcji 2, reguły ustanowione w niniejszej sekcji 3 stosuje się do ekologicznego zbierania i produkcji wodorostów. Reguły te stosuje się z uwzględnieniem niezbędnych zmian do produkcji wszystkich wielokomórkowych alg morskich, fitoplanktonu i mikroalg do dalszego stosowania jako pasza dla zwierząt akwakultury.

3.1. Konwersja

- 3.1.1. Okres konwersji miejsca zbierania wodorostów morskich wynosi sześć miesięcy.
- 3.1.2. Okres konwersji jednostki uprawy wodorostów morskich wynosi sześć miesięcy lub jeden pełny cykl produkcyjny, w zależności od tego, co trwa dłużej.
- 3.1.3. W okresie konwersji gospodarstwo akwakultury może zostać podzielone na wyraźnie oddzielone jednostki, z których nie wszystkie są zarządzane zgodnie z regułami produkcji ekologicznej. Jeśli chodzi o produkcję wodorostów, mogą być uwzględnione te same gatunki, pod warunkiem odpowiedniego rozdzielenia jednostek produkcji.

3.2. Reguły produkcji wodorostów morskich

- 3.2.1. Zbieranie naturalnie rosnących w morzu wodorostów i ich części uznaje się za produkcję ekologiczną, pod warunkiem że:
- a) obszary dorastania znajdują się w bardzo dobrym stanie ekologicznym określonym w dyrektywie 2000/60/WE⁹, oraz nie są nieodpowiednie ze zdrowotnego punktu widzenia.
  - b) zbieranie nie wpływa znacząco na równowagę naturalnego ekosystemu ani na utrzymanie gatunków na obszarze zbioru.

⁹ Dyrektywa 2006/113/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie wymaganej jakości wód, w których żyją skorupiaki (Dz.U. L 376 z 27.12.2006, s. 14).

- 3.2.2. Uprawa wodorostów jest prowadzona w obszarach przybrzeżnych, które – aby mogły być uznane za ekologiczne – pod względem środowiskowym i zdrowotnym dorównują co najmniej obszarom opisanym w pkt 3.2.1 lit. a). Ponadto zastosowanie mają poniższe reguły produkcji:
- a) na wszystkich etapach produkcji – od zbioru wodorostów młodych do zbioru wodorostów dojrzałych – stosuje się praktyki zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju;
  - b) aby zagwarantować utrzymanie szerokiej puli genowej, zbiór dziko rosnących młodych wodorostów w obszarach ich naturalnego występowania następuje regularnie w celu uzupełniania zapasów kultur hodowlanych;
  - c) nawozy stosuje się wyłącznie w infrastrukturze wewnętrznej i tylko wtedy, gdy zostały dopuszczone do użytku do tego celu w produkcji ekologicznej.
- 3.3. Uprawa wodorostów morskich
- 3.3.1. W uprawie wodorostów morskich w morzu wykorzystuje się wyłącznie związki odżywcze naturalnie znajdujące się w środowisku lub pochodzące z ekologicznej produkcji zwierzęcej w sektorze akwakultury położonej najlepiej w bliskiej odległości jako część systemu polikultury.
- 3.3.2. W urządzeniach na lądzie, w których stosuje się zewnętrzne źródła związków odżywczych, poziom związków odżywczych w wodach wypływających powinien być potwierdzalnie taki sam lub niższy niż w wodach wpływających. Można stosować wyłącznie związki odżywcze pochodzenia roślinnego lub mineralnego dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.
- 3.3.3. Rejestruje się gęstość uprawy lub intensywność działalności, które utrzymują integralność środowiska wodnego poprzez zagwarantowanie, że nie przekracza się maksymalnej ilości wodorostów morskich, które mogą rosnąć w danym miejscu bez wywierania niekorzystnych skutków na środowisko.
- 3.3.4. Sznury oraz pozostały sprzęt wykorzystywane do uprawy wodorostów morskich są, jeśli to możliwe, powtórnie wykorzystane lub poddane recyklingowi.
- 3.4. Zrównoważone zbiory wodorostów morskich dziko rosnących
- 3.4.1. W odniesieniu do zbioru wodorostów morskich dokonuje się na początku jednorazowej szacunkowej oceny biomasy.
- 3.4.2. W jednostce lub w obiektach przechowuje się dokumentację księgową, na podstawie której podmiot może określić, a organ kontrolny lub jednostka certyfikująca zweryfikować, czy zbieracze dostarczyli wyłącznie wodorosty morskie dziko rosnące wyprodukowane zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.
- 3.4.3. Zbiorów dokonuje się w taki sposób, aby zebrane ilości nie wywierały znaczącego oddziaływania na stan środowiska wodnego. Podejmuje się środki jak: technika zbierania, minimalna wielkość, wiek, cykle reprodukcyjne bądź też wielkość pozostających zasobów wodorostów, które gwarantują, że wodorosty morskie mogą odrosnąć oraz zapobiegają przyłowom.
- 3.4.4. Jeżeli zbiorów dokonuje się na dzielonym lub wspólnym obszarze zbiorów, dostępna musi być dokumentacja wykazująca, że całkowite zbiory są zgodne z przepisami rozporządzenia.

4. Wymogi dotyczące zwierząt akwakultury

W uzupełnieniu reguł produkcji określonych w art. 7, 8, 9 i 12, reguły ustanowione w niniejszej sekcji 4 stosuje się do gatunków ryb, skorupiaków, szkarłupni i mięczaków określonych w pkt 4.1.5.10. Reguły te stosuje się również z uwzględnieniem niezbędnych zmian do zooplanktonu, mikro skorupiaków, wrotek, robaków i innych zwierząt wodnych przeznaczonych na paszę.

4.1. Wymogi ogólne

4.1.1. Konwersja

4.1.1.1. Do następujących typów urządzeń wykorzystywanych w produkcji w sektorze akwakultury, włącznie z istniejącymi zwierzętami akwakultury, stosuje się następujące okresy konwersji jednostek produkcji akwakultury:

- a) dla urządzeń, których nie można opróżnić z wody, wyczyścić i zdezynfekować, okres konwersji wynosi 24 miesiące;
- b) dla urządzeń, które zostały opróżnione, lub które były odłogowane, okres konwersji wynosi 12 miesięcy;
- c) dla urządzeń, które zostały opróżnione, wyczyszczone i zdezynfekowane, okres konwersji wynosi 6 miesięcy;
- d) dla urządzeń w otwartych wodach włącznie z urządzeniami produkującymi małże, okres konwersji wynosi 3 miesiące.

4.1.1.2. W okresie konwersji gospodarstwo akwakultury może zostać podzielone na wyraźnie oddzielone jednostki, z których nie wszystkie są zarządzane zgodnie z regułami produkcji ekologicznej. Jeśli chodzi o produkcję zwierząt akwakultury, mogą być uwzględnione te same gatunki, pod warunkiem odpowiedniego rozdzielenia jednostek produkcji.

4.1.2. Pochodzenie zwierząt akwakultury

4.1.2.1. W odniesieniu do pochodzenia zwierząt akwakultury stosuje się następujące reguły:

- a) akwakultura ekologiczna opiera się na hodowli młodych osobników pochodzących od osobników hodowanych ekologicznie i z gospodarstw ekologicznych;
- b) wykorzystuje się gatunki występujące lokalnie, natomiast celem hodowli jest uzyskanie odmian lepiej dostosowanych do warunków chowu, zapewniających zdrowie i dobrostan zwierząt oraz dobre wykorzystanie zasobów żywnościowych. Dokumentację potwierdzającą ich pochodzenie i traktowanie przedstawia się do kontroli organowi kontrolnemu lub jednostce certyfikującej;
- c) wybiera się takie gatunki, które są odporne i których chów nie spowoduje znaczących szkód w stadach dziko żyjących;
- d) schwytane na wolności dzikie zwierzęta lub nieekologiczne zwierzęta akwakultury można wprowadzać do gospodarstwa w celu poprawy genetycznej stada. Zwierzęta te powinny być utrzymywane w warunkach zarządzania ekologicznego przez co najmniej 3 miesiące, zanim można będzie je wykorzystać do celów reprodukcyjnych.

4.1.2.2. Następujące reguły mają zastosowanie w odniesieniu do rozmnażania:

- a) zakazuje się stosowania hormonów i substancji pochodnych od hormonów;
- b) nie stosuje się sztucznego uzyskiwania linii jednopłciowych, z wyjątkiem doboru manualnego, indukcji poliploidów, sztucznej hybrydyzacji i klonowania;
- c) dokonuje się wyboru linii;
- d) w stosownych przypadkach ustala się charakterystyczne dla danego gatunku warunki gospodarowania osobnikami, chowu i hodowli młodych osobników.

4.1.3. Żywienie

4.1.3.1. W odniesieniu do paszy dla ryb i skorupiaków i szkarłupni stosuje się następujące reguły:

- a) zwierzęta są żywione paszami zaspokajającymi potrzeby pokarmowe zwierząt w różnych okresach ich rozwoju;
- b) sposób żywienia określa się zgodnie z następującymi priorytetami:
  - (i) zdrowie i dobrostan zwierząt;
  - (ii) wysoka jakość produktu, włącznie ze składem odżywczym, która powinna zapewnić wysoką jakość końcowego produktu spożywczego;
  - (iii) niewielkie oddziaływanie na środowisko.
- c) roślinny składnik paszy pochodzi z produkcji ekologicznej, a składnik paszy uzyskany ze zwierząt akwakultury jest produktem akwakultury ekologicznej lub zrównoważonej eksploatacji zasobów rybołówstwa;
- d) stosowanie nieekologicznych materiałów paszowych pochodzenia roślinnego, materiałów paszowych pochodzenia zwierzęcego i mineralnego, dodatków paszowych, niektórych produktów używanych w żywieniu zwierząt oraz substancji pomocniczych w przetwórstwie jest dozwolone wyłącznie w przypadku, gdy zostały one dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem;
- e) nie stosuje się stymulatorów wzrostu i syntetycznych aminokwasów.
- f) w produkcji ekologicznej można stosować wyłącznie materiały pochodzenia roślinnego lub mineralnego dopuszczone do stosowania w akwakulturze ekologicznej zgodnie z art. 19;
- g) w akwakulturze ekologicznej można stosować wyłącznie niektóre produkty używane w żywieniu zwierząt oraz środki pomocnicze używane w przetwórstwie, o których mowa w pkt 1.4.4 części II.

4.1.3.2. Następujące reguły mają zastosowanie w odniesieniu do małż i innych gatunków nie karmionych przez człowieka, lecz żywiących się naturalnym planktonem:

- a) takie zwierzęta filtrujące zaspokajają wszystkie swoje wymogi żywieniowe naturalnie, z wyjątkiem młodych osobników hodowanych w wylęgarniach i szkółkach;
- b) obszary dorastania charakteryzują się bardzo dobrą jakością ekologiczną zdefiniowaną w dyrektywie 2000/60/WE.

4.1.3.3. Szczególne reguły dotyczące pasz dla mięsożernych zwierząt akwakultury

Pasza dla mięsożernych zwierząt akwakultury pochodzi ze źródeł wykorzystywanych zgodnie z następującymi priorytetami:

- a) ekologiczna pasza pochodząca z akwakultury;
- b) mączka rybna i olej rybny z ekologicznych okrawków akwakultury pochodzących z ryb, skorupiaków lub mięczaków;
- c) mączka rybna i olej rybny oraz składniki pochodzenia rybnego z okrawków ryb, skorupiaków lub mięczaków już złowionych do spożycia przez ludzi w ramach zrównoważonego rybołówstwa;
- d) mączka rybna i olej rybny oraz składniki pochodzenia rybnego z okrawków ryb już złowionych w ramach zrównoważonego rybołówstwa i nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi;
- e) ekologiczne materiały paszowe pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego; materiał roślinny nie przekracza 60 % wszystkich składników.

4.1.3.4. Szczegółne reguły dotyczące pasz dla niektórych zwierząt akwakultury

Ryby w wodach lądowych, krewetki z rodziny Penaeidae i krewetki słodkowodne i słodkowodne ryby tropikalne są żywione w następujący sposób:

- a) paszą naturalnie dostępną w stawach i jeziorach;
- b) jeżeli naturalna pasza nie jest dostępna w wystarczających ilościach określonych w lit. a), można stosować ekologiczne pasze pochodzenia roślinnego, najlepiej z upraw danego gospodarstwa, lub wodorosty morskie. Podmioty gospodarcze przechowują dokumentację potwierdzającą potrzebę użycia dodatkowej paszy;
- c) jeżeli naturalna pasza jest uzupełniana zgodnie z lit. b), dzienna dawka żywienia dla gatunków wymienionych w pkt 4.1.5.10 lit. g) oraz dla suma panga (*Pangasius* sp.) może zawierać maksymalnie 10 % mączki rybnej lub oleju rybnego pochodzących ze zrównoważonego rybołówstwa.

4.1.4. Ochrona zdrowia

4.1.4.1. Zapobieganie chorobom

W odniesieniu do zapobiegania chorobom stosuje się następujące reguły:

- a) zapobieganie chorobom opiera się na utrzymywaniu zwierząt w optymalnych warunkach, z uwzględnieniem między innymi wymogów danego gatunku co do dobrej jakości wody, przepływu i wymiany wody, optymalnym projekcie gospodarstw, stosowaniu dobrych praktyk w zakresie hodowli i gospodarowania, w tym regularnego czyszczenia i odkażania obiektów, używaniu pasz wysokiej jakości, zapewnieniu odpowiedniej gęstości obsady oraz doboru ras i linii;
- b) dozwolone jest stosowanie immunologicznych leków weterynaryjnych;
- c) plan zarządzania w zakresie zdrowia zwierząt zawiera szczegóły dotyczące bezpieczeństwa biologicznego i praktyk zapobiegania chorobom włącznie z pisemną umową na doradztwo zdrowotne proporcjonalne do jednostki produkcyjnej podpisaną z wykwalifikowanymi służbami zajmującymi się zdrowiem zwierząt akwakultury i odwiedzającymi gospodarstwo z

częstotliwością nie mniejszą niż raz w roku, a w przypadku małży - nie mniejszą niż raz na dwa lata;

- d) odpowiednio czyści się i dezynfekuje urządzenia, w których trzyma się zwierzęta, sprzęt i narzędzia;
- e) organizmy porastające usuwa się wyłącznie mechanicznie lub ręcznie i w stosownych przypadkach wrzuca ponownie do morza w pewnej odległości od miejsca uprawy;
- f) można stosować wyłącznie środki czyszczące i dezynfekujące wyposażenie i obiekty dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.
- g) W odniesieniu do odłogowania stosuje się następujące reguły:
  - (i) właściwy organ określa czy konieczny jest okres odłogowania, oraz jego długość, co należy udokumentować po każdym cyklu produkcyjnym w systemie zamkniętym na otwartym morzu;
  - (ii) jego stosowanie nie jest obowiązkowe w chowie małży;
  - (iii) w trakcie odłogowania klatki i inne konstrukcje stosowane w produkcji zwierząt akwakultury są opróżnianie, dezynfekowane i pozostawiane puste do czasu ich kolejnego użycia;
- h) tam gdzie to stosowne, niezjedzona pasza dla ryb, odchody oraz martwe zwierzęta należy bezzwłocznie usunąć, aby uniknąć niebezpieczeństwa znaczącej szkody dla środowiska w odniesieniu do stanu jakości wód, ograniczyć do minimum zagrożenie chorobami oraz aby uniknąć przyciągania owadów i gryzoni;
- i) światło ultrafioletowe i ozon można stosować wyłącznie w wylęgarniach i podchowalniach;
- j) ze względu na biologiczną kontrolę ektopasożytów preferuje się stosowanie ryb-czyścicieli.

4.1.4.2. Opieka weterynaryjna

Następujące reguły mają zastosowanie w odniesieniu do opieki weterynaryjnej:

- a) choroby leczy się natychmiast, aby zapobiec cierpieniu zwierząt; jeśli stosowanie produktów fitoterapeutycznych, homeopatycznych i innych jest nieodpowiednie w razie konieczności, przy spełnieniu rygorystycznych warunków oraz na odpowiedzialność weterynarza, można stosować pochodzące z syntezy chemicznej alopacyjne produkty lecznicze weterynaryjne, w tym antybiotyki; w odpowiednich przypadkach zostają określone ograniczenia w odniesieniu do cykli leczenia oraz okresów odstawienia leku;
- b) dozwolone są zabiegi związane z ochroną zdrowia ludzi i zwierząt wymagane na podstawie prawodawstwa Unii;
- c) jeżeli pomimo środków zapobiegawczych służących ochronie zdrowia zwierząt zgodnie z pkt 4.1.4.1 występuje problem zdrowotny, można stosować leczenie weterynaryjne zgodnie z następującą hierarchią:

- (i) substancje roślinne, zwierzęce lub mineralne w roztworze homeopatycznym;
  - (ii) rośliny i wyciągi z nich bez działania znieczulającego, i
  - (iii) substancje takie jak: pierwiastki śladowe, metale, naturalne immunostymulanty lub dozwolone probiotyki.
- d) Stosowanie leczenia alopacyjnego jest ograniczone do dwóch serii rocznie za wyjątkiem szczepień i obowiązkowych programów zwalczania chorób. Jednakże, jeżeli cykl produkcyjny jest krótszy niż jeden rok, leczenie alopacyjne może być zastosowane tylko jeden raz. Jeżeli wskazane ograniczenia dotyczące leczenia alopacyjnego zostaną przekroczone, dane zwierzęta akwakultury nie mogą być sprzedawane jako produkty ekologiczne;
  - e) środki przeciwko pasożytom, wyłączając obowiązkowe programy kontroli chorób stosowane przez państwa członkowskie, można stosować dwa razy do roku lub jeden raz w przypadku cyklu produkcyjnego krótszego niż 18 miesięcy.
  - f) okres karencji weterynaryjnego leczenia alopacyjnego i leczenia przeciwko pasożytom zgodnie z lit. d), włącznie z leczeniem w ramach obowiązkowych programów kontroli i zwalczania chorób, jest dwukrotnie dłuższy niż okres karencji, o którym mowa w art. 11 dyrektywy 2001/82/WE, lub wynosi 48 godzin, jeżeli taki okres nie jest w ogóle określony;
  - g) zawsze gdy stosuje się weterynaryjne produkty lecznicze, zgłasza się to organowi kontrolnemu lub jednostce certyfikującej przed wprowadzeniem zwierząt do obrotu jako ekologicznych. Stado poddane leczeniu musi być wyraźnie identyfikowalne.

4.1.5. Pomieszczenia inwentarskie i praktyki gospodarskie

- 4.1.5.1. Zakazane są zamknięte urządzenia produkcji zwierzęcej w sektorze akwakultury z systemem recyrkulacji, z wyjątkiem wylęgarni i podchowalni lub do produkcji gatunków przeznaczonych na paszę ekologiczną.
- 4.1.5.2. Sztuczne podgrzewanie i schładzanie wody dozwolone jest wyłącznie w wylęgarniach i podchowalniach. Naturalną wodę z odwiertów geotermalnych można używać do podgrzewania i schładzania wody na wszystkich etapach produkcji.
- 4.1.5.3. Otoczenie gospodarskie zwierząt akwakultury powinno być zaprojektowane w taki sposób, aby – zgodnie ze szczególnymi potrzebami określonych gatunków – zwierzęta akwakultury:
  - a) dysponowały wystarczającą dla ich dobrostanu przestrzenią oraz, w odpowiednich przypadkach, minimalną gęstością obsady;
  - b) przebywały w wodzie o dobrej jakości, charakteryzującej się między innymi odpowiednim przepływem i wymianą wody, wystarczającą zawartością tlenu i utrzymującą niski poziom metabolitów;
  - c) były utrzymywane w temperaturze i warunkach oświetlenia zgodnie z wymogami dla danego gatunku z uwzględnieniem lokalizacji geograficznej.

W przypadku ryb słodkowodnych rodzaj dna powinien być możliwie zbliżony do występującego w warunkach naturalnych.

W przypadku karpia dno powinna stanowić naturalna gleba.

4.1.5.4. Projekt i budowa zamkniętych systemów wodnych powinny uwzględniać przepływy wody i parametry fizyko-chemiczne zapewniające zwierzętom dobry stan zdrowia i dobrostan oraz zaspokajać ich potrzeby behawioralne.

4.1.5.5. Jednostki prowadzące chów na lądzie spełniają następujące warunki:

- a) dla systemów przepływowych powinna istnieć możliwość monitorowania i kontroli prędkości przepływu oraz jakości wody zarówno wpływającej jak i wypływającej;
- b) co najmniej 5 % obrzeża („miejsca styku woda-ląd”) ma naturalną roślinność.

4.1.5.6. Systemy zamknięte na otwartym morzu spełniają następujące warunki:

- a) są położone w miejscach, gdzie prędkość przepływu wody, głębokość i stopień wymiany wody w zbiorniku są odpowiednie dla ograniczenia do minimum oddziaływania na dno morza i otaczające wody;
- b) posiadają klatki, których projekt, budowa i utrzymanie są odpowiednie do warunków środowiska, w którym się znajdują.

4.1.5.7. Zamknięte systemy powinny być zaprojektowane, umiejscowione i obsługiwane w sposób ograniczający do minimum ryzyko ucieczki.

4.1.5.8. Jeżeli ryby lub skorupiaki uciekną, podejmuje się odpowiednie działania w celu ograniczenia ich oddziaływania na lokalny ekosystem, włącznie z odłowieniem, w odpowiednich przypadkach. Należy przechowywać dokumentację z tym związaną

4.1.5.9. W odniesieniu do produkcji zwierzęcej w sektorze akwakultury prowadzonej w stawach rybnych, basenach lub torach wodnych, gospodarstwa powinny być wyposażone bądź w podłoża stanowiące naturalny filtr, stawy osadowe, filtry biologiczne bądź filtry mechaniczne, które będą zbierać odpadowe związki odżywcze, lub też powinny wykorzystywać wodorosty morskie lub zwierzęta (małże i algi), które przyczyniają się do poprawy jakości wód odpływowych. Tam gdzie to stosowne, monitorowanie wód odpływowych prowadzi się w regularnych odstępach czasu.

4.1.5.10. Gęstość obsady

Uwzględniając wpływ gęstości obsady na dobrostan produkowanych ryb, należy monitorować stan ryb (uszkodzenia płetw, inne zranienia, tempo wzrostu, zachowanie i ogólny stan zdrowia) oraz jakość wody.

Gęstość obsady zwierząt określa się w podziale na gatunki lub grupy gatunków:

- a) Ekologiczna produkcja łososiowatych w wodzie słodkiej:

odnośne gatunki: pstrąg potokowy (*Salmo trutta*) - pstrąg tęczowy (*Oncorhynchus mykiss*) - pstrąg źródlany (*Salvelinus fontinalis*) – łosoś (*Salmo salar*) – palia alpejska (*Salvelinus alpinus*) – lipień (*Thymallus thymallus*) – palia jeziorowa (*Salvelinus namaycush*) – głowacica (*Hucho hucho*)

System produkcji	Chów musi odbywać się w systemach otwartych. Prędkość przepływu musi zapewniać stadu minimum 60 % nasycenia tlenem, komfort oraz usuwanie ścieków gospodarskich.

Maksymalna gęstość obsady	Gatunki łososiowate niewymienione poniżej – 15 kg/m ³ Łosoś 20 kg/m ³ Pstrąg potokowy i tęczowy 25 kg/m ³ Palia alpejska 20 kg/m ³

- b) Ekologiczna produkcja łososiowatych w wodzie morskiej:

odnośne gatunki: łosoś (*Salmo salar*) – pstrąg potokowy (*Salmo trutta*) – pstrąg tęczowy (*Oncorhynchus mykiss*)

Maksymalna gęstość obsady	10 kg/m ³ w sieciach

- c) Ekologiczna produkcja dorsza (*Gadus morhua*) i innych dorszowatych, labraksa (*Dicentrarchus labrax*), dorady (*Sparus aurata*), kulbina (*Argyrosomus regius*), turbota (*Psetta maxima* [= *Scophthalmus maximus*]), pagrusa różowego (*Pagrus pagrus* [= *Sparus pagrus*]), kulbaka czerwonego (*Sciaenops ocellatus*) i innych prażmowatych, oraz syganów (*Siganus* spp.)

System produkcji	W systemach zamkniętych w otwartych wodach (siatki/klatki) z minimalną prędkością prądu wody morskiej zapewniającą dobrostan zwierząt lub w otwartych systemach na lądzie.
Maksymalna gęstość obsady	Dla ryb innych niż turbot: 15 kg/m ³ Dla turkota: 25 kg/m ²

- d) Ekologiczna produkcja labraksa, dorady, kulbina, mugilowatych (*Liza*, *Mugil*) i węgorza (*Anguilla* sp.) w stawach ziemnych w obszarach pływowych i lagunach przybrzeżnych

System zamknięty	Tradycyjne panwie solne przekształcone w jednostki produkcji akwakultury i podobne stawy ziemne w obszarach pływowych
System produkcji	Woda podlega odpowiedniej wymianie, aby zapewnić dobrostan zwierząt danego gatunku Co najmniej 50 % podłoża musi mieć pokrywą roślinną Niezbędne są stawy oczyszczające na terenach podmokłych
Maksymalna gęstość obsady	4 kg/m ³

- e) Ekologiczna produkcja jesiotra w wodzie słodkiej

Odnośne gatunki: rodzina jesiotrowatych (*Acipenseridae*)

System produkcji	Przepływ wody w każdej jednostce chowu zapewnia dobrostan zwierząt Wody wypływające powinny być tej samej jakości co wody wpływające

Maksymalna gęstość obsady	30 kg/m ³

f) Ekologiczna produkcja ryb w wodach lądowych:

Oдноśne gatunki: karpowate (*Cyprinidae*) i inne gatunki pokrewne w kontekście polikultury, włącznie z okoniem, szczupakiem, sumem, siejowatymi i jesiotrem.

System produkcji	W stawach rybnych okresowo całkowicie opróżnianych z wody oraz w jeziorach. Jeziora muszą być przeznaczone wyłącznie do produkcji ekologicznej, włącznie z uprawami w suchych obszarach. Obszar odłowu ryb musi być wyposażony w dopływ świeżej wody i mieć wymiary zapewniające rybam optymalny komfort. Po odłowieniu ryby należy przechowywać w czystej wodzie. Organiczne i mineralne nawożenie stawów i jezior przeprowadza się tylko przy użyciu nawozów sztucznych i polepszaczy gleby dopuszczonych do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19, przy maksymalnym użyciu 20 kg azotu na ha. Zakazuje się stosowania chemikaliów syntetycznych do kontroli roślinności wodnej i szaty roślinnej znajdującej się w wodach służących do produkcji. Należy utrzymać obszary naturalnej roślinności wokół jednostek wód lądowych jako strefę buforową oddzielającą od zewnętrznych obszarów lądowych, na których nie prowadzi się produkcji zgodnie z regułami ekologicznej akwakultury. Na etapie wzrostowym „polikulturę” stosuje się pod warunkiem ścisłego przestrzegania kryteriów ustanowionych w niniejszej specyfikacji w odniesieniu do innych gatunków ryb jeziornych.
Wydajność produkcji	Całkowita produkcja gatunków ograniczona jest do 1500 kg ryb rocznie z jednego hektara.

g) Ekologiczna produkcja krewetek z rodziny *Penaeidae* i krewetek słodkowodnych (*Macrobrachium spp.*)

Założenie jednostki/jednostek produkcyjnych	Lokalizacja w sterylnych obszarach gliny, aby zminimalizować oddziaływanie środowiskowe budowy stawu. Stawy należy budować w miejscach naturalnego występowania gliny. Zabrania się niszczenia namorzyn.

Czas konwersji	Sześć miesięcy na staw, co odpowiada normalnemu okresowi życia produkowanej krewetki.
Pochodzenie stadu rozplodowego	Co najmniej połowa stadu rozplodowego jest udomowiona po trzech latach chowu. Pozostałą część stanowi wolne od patogenów stado rozplodowe dziko żyjące pochodzące ze zrównoważonego rybołówstwa. Obowiązkowa selekcja pierwszego i drugiego pokolenia przed wprowadzeniem do gospodarstwa.
Ablacja ocznego słupka	jest zakazana
Maksymalna gęstość obsady i limity produkcji	Jaja lub larwy: maksimum 22 osobniki w stadium polarwalnym/m ² Maksymalna biomasa chwilowa: 240 g/m ²

h) Mięczaki i szkarłupnie

Systemy produkcji	Sznury haczykowe, tratwy, kultury przydenne, worki siatkowe, klatki, tace, nakrywki, drewniane pale (bouchot) i inne systemy zamknięte. W przypadku chowu małży jadalnych na tratwach liczba rzuconych lin nie przekracza jednej na metr kwadratowy obszaru. Maksymalna długość rzuconej liny nie przekracza 20 metrów. Nie przerzedza się lin w trakcie cyklu produkcyjnego, zezwala się jednak na dzielenie rzuconych lin bez zwiększania początkowej gęstości obsady.

i) Słodkowodne ryby tropikalne: ryba mleczna (*Chanos chanos*), tilapia (*Oreochromis sp.*), sum panga (*Pangasius sp.*):

Systemy produkcji	Stawy i klatki siatkowe
Maksymalna gęstość obsady	Panga: 10 kg/m³ Tilapia: 20 kg/m³

4.1.6. Dobrostan zwierząt

4.1.6.1. Wszystkie osoby zajmujące się utrzymywaniem zwierząt akwakultury posiadają niezbędną podstawową wiedzę na temat zdrowia i potrzeb związanych z dobrostanem zwierząt oraz umiejętności w tych dziedzinach.

4.1.6.2. Wszelkie czynności przy zwierzętach akwakultury należy ograniczyć do minimum i wykonywać je bardzo ostrożnie przy użyciu odpowiednich narzędzi i procedur, dzięki którym unika się stresu i szkód fizycznych związanych z tymi czynnościami. Z każdym osobnikiem ze stadu rozplodowego należy się obchodzić w taki sposób, aby ograniczyć do minimum szkody fizyczne i stres, i w znieczuleniu, jeżeli wskazane. Działania związane z sortowaniem ogranicza się do minimum i na tyle, ile wymaga zapewnienie rybom dobrostanu.

4.1.6.3. Stosowanie sztucznego oświetlenia ogranicza się w następujący sposób:

- a) przedłużenie czasu naturalnego światła dziennego nie powinno przekraczać określonego maksimum uwzględniającego potrzeby etologiczne, warunki

geograficzne i ogólne zdrowie produkowanych zwierząt; wymienione maksimum nie powinno przekraczać 16 godzin dziennie z wyjątkiem celów reprodukcyjnych;

- b) należy unikać nagłych zmian w intensywności światła w chwili zmiany oświetlenia poprzez stosowanie ściemniaczy lub dyskretnego oświetlenia.

4.1.6.4. W celu zapewnienia zwierzętom dobrostanu i zdrowia zezwala się na napowietrzanie, pod warunkiem, że mechaniczne napowietrzacze są w miarę możliwości zasilane energią ze źródeł odnawialnych.

4.1.6.5. Stosowanie płynnego tlenu jest dozwolone w sytuacjach związanych ze zdrowiem i dobrostanem zwierząt oraz w krytycznych okresach produkcji i transportu w następujących przypadkach:

- a) wyjątkowe przypadki wzrostu temperatury lub spadku ciśnienia atmosferycznego lub przypadkowego zanieczyszczenia;
- b) sporadyczne czynności związane z zarządzaniem stadem, takie jak pobieranie próbek i sortowanie;
- c) w celu zapewnienia przetrwania stada w gospodarstwie.

4.1.6.6. Podejmuje się odpowiednie środki w celu ograniczenia do minimum czasu transportu zwierząt akwakultury.

4.1.6.7. Wszelkiego rodzaju cierpienie ogranicza się do minimum w trakcie całego życia zwierzęcia, w tym podczas uboju.

4.1.6.8. Należy stosować takie techniki uboju, w których ryby natychmiast tracą przytomność i stają się nieczułe na ból. Zabiegi przed ubojem wykonuje się w sposób pozwalający uniknąć zranienia, przy jednoczesnym ograniczeniu do minimum cierpienia i stresu. Przy określaniu optymalnych metod uboju należy wziąć pod uwagę różnice w wielkości ryb, w gatunkach oraz miejscach produkcji.

4.2. Szczególne reguły dotyczące mięczaków

4.2.1. Pochodzenie larw

W odniesieniu do pochodzenia larw stosuje się następujące reguły:

- a) dzikie jaja i/lub larwy spoza granic jednostki produkcyjnej, mogą być stosowane w przypadku małży, jeżeli nie stanowi to znaczącej szkody dla środowiska, jest dozwolone przez lokalne prawodawstwo, a dzikie jaja lub larwy pochodzą z:
  - (i) kolonii, które raczej nie przetrwają w warunkach zimowych lub stanowią nadwyżkę w stosunku do wymagań, lub
  - (ii) naturalnych zarodków skorupiaków, mięczaków i szkarłupni osiadłych na kolektorach.
- b) w przypadku ostrygi wielkiej *Crassostrea gigas* preferuje się stada hodowane selektywnie, aby ograniczyć składanie ikry na wolności.
- c) Należy prowadzić ewidencję w zakresie tego, gdzie i kiedy zebrano dzikie jaja lub larwy, aby umożliwić prześledzenie pochodzenia do obszaru zebrania.

4.2.2. Pomieszczenia inwentarskie i praktyki gospodarskie

W odniesieniu do warunków dotyczących pomieszczeń inwentarskich i praktyk gospodarskich stosuje się następujące reguły:

- a) produkcję można prowadzić w tym samym obszarze wód co ekologiczny chów ryb i ekologiczną produkcję wodorostów morskich w systemie polikultury, co należy udokumentować w planie zrównoważonego zarządzania. Chów małży można również prowadzić w polikulturze razem z chowem ślimaków takich jak pobrażek;
- b) ekologiczna produkcja małży powinna być prowadzona w obszarach wyznaczonych słupkami, pływakami lub innymi wyraźnymi oznaczeniami i jeśli stosowne ograniczonymi workami siatkowymi, klatkami lub innymi sztucznymi strukturami;
- c) w ekologicznym chowie skorupiaków, mięczaków i szkarłupni ogranicza się do minimum zagrożenie dla gatunków chronionych. Jeżeli stosuje się sieci przeciwko drapieżnikom, to ich budowa nie może powodować urazów u ptaków nurkujących.

4.2.3. Chów

W odniesieniu do chowu stosuje się następujące reguły:

- a) chów na sznurach lub innymi metodami wymienionymi w pkt 4.1.5.10 lit. h) kwalifikuje się jako produkcja ekologiczna;
- b) chów mięczaków na dnie jest dozwolony jedynie pod warunkiem, że w miejscach zbierania i chowu nie wywiera on znaczącego oddziaływania na środowisko. Dowody na minimalne oddziaływanie na środowisko muszą być poparte badaniem i sprawozdaniem dotyczącymi eksploatowanego obszaru, które podmiot gospodarczy jest zobowiązany przedstawić organowi kontrolnemu jednostce certyfikującej. Sprawozdanie stanowi oddzielny rozdział w planie zrównoważonego zarządzania.

4.2.4. Zarządzanie

W odniesieniu do zarządzania stosuje się następujące reguły:

- a) gęstość obsady w produkcji nie przekracza gęstości obsady nieekologicznych mięczaków w danym miejscu. Sortowanie, przerzedzanie i dostosowywanie gęstości obsady dokonuje się na podstawie biomasy i aby zapewnić dobrostan zwierząt oraz wysoką jakość produktów;
- b) organizmy porastające należy usunąć mechanicznie lub ręcznie i, jeśli to stosowne, wrzucić ponownie do morza z dala od hodowli mięczaków. W trakcie cyklu produkcji mięczaki można potraktować jeden raz roztworem wapna w celu kontroli konkurujących organizmów porastających.

4.2.5. Szczególne reguły dotyczące chowu ostryg

Dozwolony jest chów w koszach na stelażach. Takie i inne konstrukcje, w których trzymane są ostrygi, powinny być rozstawione w taki sposób, aby nie tworzyć całkowitej bariery wzdłuż linii brzegowej. Stado umieszcza się ostrożnie na podłożu zależnie od prądu pływowego w celu optymalizacji produkcji. Produkcja spełnia wymogi określone w pkt 4.1.5.10 lit. h).

Część IV: Reguły dotyczące żywności przetworzonej oraz produkcji przetworzonej paszy

W uzupełnieniu reguł produkcji określonych w art. 7, 9 i 13, reguły ustanowione w niniejszej części stosuje się do żywności przetworzonej i produkcji przetworzonej paszy.

1. Ogólne wymogi dotyczące produkcji przetworzonej żywności i paszy

- 1.1. Żywność i dodatki paszowe, środki pomocnicze i inne substancje i składniki stosowane w przetwórstwie żywności i pasz, a także inne praktyki stosowane w przetwórstwie, takie jak wędzenie, muszą spełniać zasady dobrych praktyk wytwarzania¹⁰.
- 1.2. Podmioty gospodarcze produkujące przetworzoną żywność i pasze ustanawiają i uaktualniają odpowiednie procedury opierające się na systematycznej identyfikacji krytycznych etapów przetwórstwa.
- 1.3. Stosowanie procedur, o których mowa w pkt 1.2, musi gwarantować, że wytwarzane produkty przetworzone są zgodne z niniejszym rozporządzeniem.
- 1.4. Podmioty gospodarcze przestrzegają procedur, o których mowa w ust. 1.2, i wdrażają te procedury, w szczególności:
  - a) podejmują środki zapobiegawcze w celu uniknięcia ryzyka zanieczyszczenia przez niedozwolone substancje lub produkty;
  - b) wdrażają odpowiednie działania w zakresie czyszczenia, monitorują ich skuteczność i prowadzą ich ewidencję;
  - c) zapewniają, by produkty nieekologiczne nie były wprowadzane do obrotu z oznaczeniem odnoszącym się do produkcji ekologicznej.
- 1.5. Przygotowanie przetworzonych produktów ekologicznych jest oddzielone w czasie lub przestrzeni od przygotowania produktów nieekologicznych. Jeżeli w danej jednostce przetwórczej są również przetwarzane lub przechowywane produkty nieekologiczne, podmiot gospodarczy:
  - a) informuje o tym odpowiednio organ kontrolny lub jednostkę certyfikującą;
  - b) prowadzi działania w sposób ciągły aż do ich całkowitego zakończenia, w oddzielnym miejscu lub w innym terminie, w sposób zapewniający, że są one fizycznie lub chronologicznie odseparowane od podobnych działań wykonywanych na produktach nieekologicznych;
  - c) przechowuje produkty ekologiczne, przed i po zakończeniu wyżej wspomnianych działań w sposób zapewniający, że są one fizycznie lub chronologicznie odseparowane od produktów nieekologicznych;
  - d) udostępnia i aktualizuje rejestr wszystkich operacji i przetworzonych ilości;
  - e) podejmuje konieczne środki w celu zapewnienia możliwości identyfikacji partii i uniknięcia mieszania się lub zamiany z produktami nieekologicznymi;
  - f) prowadzi działania na produktach ekologicznych wyłącznie po odpowiednim oczyszczeniu urządzeń produkcyjnych.

¹⁰ Dobrej praktyki wytwarzania (GMP), jak określono w art. 3 lit. a) rozporządzenia Komisji (WE) nr 2023/2006 z dnia 22 grudnia 2006 r. w sprawie dobrej praktyki produkcyjnej w odniesieniu do materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (Dz. U. L 384 z 29.12.2006, s. 75).

- 1.6. Nie stosuje się produktów, substancji i technik, które odtwarzają właściwości utracone w trakcie przetwarzania i przechowywania żywności ekologicznej, naprawiają skutki zaniedbań zaistniałych w trakcie przetwarzania lub w inny sposób mogą wprowadzać w błąd w kwestii prawdziwej natury produktów, które mają być wprowadzane do obrotu jako żywność ekologiczna.

2. Wymogi dotyczące produkcji przetworzonej żywności

- 2.1. W odniesieniu do składu przetworzonej żywności ekologicznej spełnione są następujące warunki:

- a) dany produkt wytwarzany jest głównie ze składników pochodzenia rolniczego; w celu stwierdzenia, czy produkt został wyprodukowany głównie ze składników pochodzenia rolniczego, pod uwagę nie bierze się dodatków w postaci wody i soli;
- b) można stosować tylko takie dodatki do żywności, substancje pomocnicze w przetwórstwie, aromaty, wodę, sól, preparaty na bazie mikroorganizmów i enzymów spożywczych, minerały, pierwiastki śladowe, witaminy, aminokwasy i inne mikroskładniki odżywcze w środkach spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, które są dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;
- c) składnik ekologiczny nie występuje wraz z takim samym składnikiem będącym efektem konwersji lub składnikiem w formie nieekologicznej;
- d) żywność wyprodukowana ze składników pochodzących z upraw w okresie konwersji zawiera tylko jeden składnik roślinny pochodzenia rolniczego.

- 2.2. Użycie niektórych produktów i substancji w przetwórstwie żywności

- 2.2.1. Tylko produkty i substancje, o których mowa w pkt 2.1 lit. b), jak również produkty i substancje, o których mowa w pkt 2.2.2, 2.2.4 i 2.2.5, mogą być stosowane w przetwarzaniu żywności, z wyjątkiem produktów i substancji z sektora wina, do których stosuje się pkt 2 części V, i drożdży, do których stosuje się pkt 1.3 części VI.

- 2.2.2. W przetwórstwie żywności zezwala się na użycie następujących produktów i substancji:

- a) preparatów na bazie mikroorganizmów i enzymów spożywczych normalnie stosowanych w przetwarzaniu żywności, jednak enzymy spożywcze, które mają zostać użyte jako dodatki do żywności, muszą być dopuszczone do użycia w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;
- b) substancji i produktów określonych w art. 3 ust. 2 lit. b) i d) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1334/2008¹¹ oznakowane jako naturalne substancje zapachowe lub naturalne preparaty zapachowe zgodnie z art. 15 ust. 1 lit. e) i art. 16 tego rozporządzenia;

---

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1334/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środków aromatyzujących i niektórych składników żywności o właściwościach aromatyzujących do użycia w oraz na środkach spożywczych oraz zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91, rozporządzenia (WE) nr 2232/96 oraz (WE) nr 110/2008 oraz dyrektywę 2000/13/WE (Dz.U. L 354 z 31.12.2008, s. 34).

- c) barwników do znakowania mięsa i jaj tuszem zgodnie z art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008¹²;
- d) wody pitnej i soli (zawierającej jako główny składnik chlorek sodu lub potasu), powszechnie stosowanych w przetwórstwie spożywczym;
- e) minerałów (wraz z pierwiastkami śladowymi), witamin, aminokwasów i mikroelementów, o ile ich użycie jest prawnie wymagane w środkach spożywczych, w skład których wchodzi.

2.2.3. Do celów obliczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 3, stosuje się następujące reguły:

- a) niektóre dodatki do żywności dopuszczone do użycia w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19 zalicza się do składników rolnych;
- b) preparaty i substancje, o których mowa w pkt 2.2.2, nie są zaliczane do składników rolnych;
- c) drożdże i produkty drożdżowe zalicza się do składników rolnych.

2.2.4. Następujące nieekologiczne produkty rolne można stosować w przetwarzaniu żywności ekologicznej:

- a) produkty pochodzenia zwierzęcego:
  - (i) organizmy wodne niepochodzące z akwakultury i dozwolone w nieekologicznych preparatach spożywczych;
  - (ii) żelatyna;
  - (iii) osłonki;
- b) nieprzetworzone produkty roślinne, jak również produkty otrzymane z nich w drodze przetwarzania:
  - (i) jadalne owoce, orzechy, nasiona:
    - orzechy cola *Cola acuminata*;
  - (ii) jadalne przyprawy i zioła:
    - nasiona chrzanu *Armoracia rusticana*;
    - krokosz barwierski *Carthamus tinctorius*;
    - ziele rukwi wodnej *Nasturtium officinale*;
  - (iii) różne:
    - algi, w tym wodorosty morskie;
- c) przetwory warzywne:
  - (i) cukry, skrobia; inne produkty ze zbóż i bulw:
    - papier ryżowy;
    - skrobia z ryżu i kukurydzy woskowej, niemodyfikowana chemicznie;
  - (ii) różne:
    - rum, uzyskiwany tylko z soku trzciny cukrowej.

¹²

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1333/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie dodatków do żywności (Dz.U. L 354 z 31.12.2008, s. 16).

2.2.5. Tłuszcze i oleje, rafinowane lub nierafinowane, ale niemodyfikowane chemicznie, pozyskane z innych roślin niż:

– kakao	<i>Theobroma cacao</i> ;
– kokos	<i>Cocos nucífera</i> ;
– oliwa	<i>Olea europaea</i> ;
– słonecznik	<i>Helianthus annuus</i> ;
– palma	<i>Elaeis guineensis</i> ;
– rzepak	<i>Brassica napus, rapa</i> ;
– krokosz barwierski	<i>Carthamus tinctorius</i> ;
– sezam	<i>Sesamum indicum</i> ;
– soja	<i>Glycine max.</i>

3. Wymogi dotyczące produkcji przetworzonej paszy

3.1. Ekologiczne materiały paszowe lub materiały paszowe pochodzące z produkcji podlegającej konwersji nie mogą wchodzić w skład ekologicznych produktów paszowych wraz z takimi samymi materiałami paszowymi wyprodukowanymi środkami nieekologicznymi.

3.2. Żadnych materiałów paszowych stosowanych lub przetwarzanych w produkcji ekologicznej nie przetwarza się za pomocą chemicznie syntetyzowanych rozpuszczalników.

Część V: Wino

1. Zakres

1.1. W uzupełnieniu ogólnych reguł produkcji ustanowionych w art. 7, 8, 9 i 14 reguły ustanowione w niniejszej części stosują się do produkcji ekologicznej produktów sektora wina, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. l) rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.

1.2. Rozporządzenia Komisji (WE) nr 606/2009¹³ i (WE) nr 607/2009¹⁴ mają zastosowanie, o ile przepisy niniejszej części wyraźnie nie stanowią inaczej.

2. Stosowanie niektórych produktów i substancji

2.1. Produkty sektora wina są produkowane z surowców ekologicznych.

2.2. Do wytwarzania produktów sektora wina, również w trakcie procesów i praktyk enologicznych, stosowane mogą być wyłącznie produkty i substancje dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19, z zastrzeżeniem warunków i obostrzeń ustanowionych w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013 i

¹³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 606/2009 z dnia 10 lipca 2009 ustanawiające niektóre szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do kategorii produktów winiarskich, praktyk enologicznych i obowiązujących ograniczeń (Dz.U. L 193 z 24.7.2009, s. 1).

¹⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 607/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. ustanawiające niektóre szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, określeń tradycyjnych, etykietowania i prezentacji niektórych produktów sektora wina (Dz.U. L 193 z 24.7.2009, s. 60).

rozporządzeniu (WE) nr 606/2009, w szczególności w załączniku I do tego rozporządzenia.

3. Praktyki enologiczne i ograniczenia

- 3.1. Bez uszczerbku dla przepisów sekcji 1 i 2 oraz szczegółowych zakazów i obostrzeń przewidzianych w pkt 3.2-3.5, dopuszczone są jedynie enologiczne praktyki, procesy i zabiegi, w tym obostrzenia przewidziane w art. 80 i 83 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 oraz w art. 3, 5–9 i 11–14 rozporządzenia (WE) nr 606/2009, a także w załącznikach do nich, stosowane przed dniem 1 sierpnia 2010 r.
- 3.2. Zakazane są następujące praktyki, procesy i zabiegi enologiczne:
  - a) częściowe zagęszczenie w wyniku schłodzenia zgodnie z częścią I sekcja B.1 lit. c) załącznika VIII do rozporządzenia (UE) nr 1308/2013;
  - b) eliminacja dwutlenku siarki przy zastosowaniu procesów fizycznych zgodnie z pkt 8 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009;
  - c) elektrodializa w celu zapewnienia winowej stabilizacji wina zgodnie z pkt 36 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009;
  - d) częściowa dealkoholizacja wina zgodnie z pkt 40 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009;
  - e) stosowanie żywic kationitowych w celu zapewnienia winowej stabilizacji wina zgodnie z pkt 43 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009.
- 3.3. Dopuszcza się następujące enologiczne praktyki, procesy i operacje przetwarzania przy spełnieniu następujących warunków:
  - a) w przypadku obróbki termicznej zgodnie z pkt 2 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009 — temperatura nie przekracza 70 °C;
  - b) w przypadku odwirowywania i filtracji z obojętnym filtrującym środkiem pomocniczym lub bez tego środka zgodnie z pkt 3 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009 — średnica porów nie może być mniejsza niż 0,2 mikrometra.
- 3.4. Stosowanie następujących enologicznych praktyk, procesów i operacji przetwarzania zostanie ponownie zbadane przez Komisję przed dniem 1 sierpnia 2015 r. w celu ich stopniowego wycofania lub dalszego ograniczenia:
  - a) obróbka termiczna zgodnie z pkt 2 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009;
  - b) stosowanie żywicznej wymiany jonowej, której mowa w pkt 20 załącznika I A do rozporządzenia (WE) nr 606/2009;
  - c) odwrócona osmoza zgodnie z lit. b) sekcja B.1 część I załącznika VIII do rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.
- 3.5. Wszelkie poprawki wprowadzone po dniu 1 sierpnia 2010 r. w odniesieniu do enologicznych praktyk, procesów i operacji przetwarzania przewidzianych w rozporządzeniu (WE) nr 1234/2007 lub rozporządzeniu (WE) nr 606/2009 mogą być stosowane w ekologicznej produkcji wina wyłącznie po przyjęciu środków niezbędnych do wdrożenia przepisów dotyczących produkcji przewidzianych w niniejszej sekcji 3 oraz, w razie potrzeby, po przeprowadzeniu procesu oceny zgodnie z art. 19 niniejszego rozporządzenia.

Cześć VI: Drożdże używane jako żywność lub pasza,

W uzupełnieniu reguł produkcji określonych w art. 7, 9 i 15, reguły ustanowione w niniejszej części stosuje się do drożdży ekologicznych używanych jako żywność lub pasza.

1. Wymogi ogólne

- 1.1. Do produkcji drożdży ekologicznych wykorzystywane są wyłącznie podłoża wytworzone ekologicznie.
- 1.2. Drożdże ekologiczne nie mogą występować w ekologicznej żywności ani paszy wraz z drożdżami nieekologicznymi.
- 1.3. Do produkcji i przygotowania drożdży ekologicznych można stosować następujące substancje:
  - a) substancje pomocnicze w przetwórstwie dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19;
  - b) produkty i substancje, o których mowa w pkt 2. 2.2. lit. a) i d) części IV.

ZAŁĄCZNIK III

ZBIERANIE, PAKOWANIE, TRANSPORT I SKŁADOWANIE PRODUKTÓW

1. Zbieranie produktów i ich transport do jednostek przetwórczych

Podmioty mogą przeprowadzać zbiórkę produktów ekologicznych i nieekologicznych jednocześnie, wyłącznie jeżeli podejmowane są właściwe środki zabezpieczające przed możliwością pomieszania lub zamiany z produktami nieekologicznymi oraz zapewniające identyfikację produktów ekologicznych. Podmiot przechowuje informacje dotyczące dni zbioru, godzin, trasy i daty oraz czasu przyjęcia produktów, dostępne dla organu kontroli lub jednostki certyfikującej.

2. Pakowanie produktów i ich transport do innych podmiotów lub jednostek

2.1. Podmioty zapewniają, by produkty ekologiczne były transportowane do innych podmiotów lub jednostek, włączając hurtowników i detalistów, tylko w odpowiednim opakowaniu, pojemnikach lub pojazdach zamkniętych w taki sposób, aby nie można było dokonać zamiany zawartości bez manipulowania pieczęcią lub jej uszkodzenia oraz zaopatrzonych w etykiety zawierające, bez uszczerbku dla innych oznakowań wymaganych przez prawo Unii, co następuje:

- a) nazwę i adres podmiotu gospodarczego oraz, jeśli są to inne podmioty, właściciela lub sprzedawcy produktu;
- b) nazwę produktu lub opis mieszanki paszowej wraz z odniesieniem do produkcji ekologicznej;
- c) nazwę i numer identyfikacyjny organu kontrolnego lub jednostki certyfikującej, której podlega podmiot, oraz
- d) w stosownych przypadkach, znak identyfikacyjny partii towaru zgodnie z systemem znakowania zatwierdzonym na poziomie krajowym albo uzgodnionym z organem kontroli lub jednostką certyfikującą, który pozwala powiązać partię towaru z ewidencją, o której mowa w art. 24.

Informacje, o których mowa w lit. a)–d) mogą być także zawarte w dokumencie towarzyszącym, jeśli dokument taki może być niepodważalnie powiązany z opakowaniem, pojemnikiem lub pojazdem transportowym zawierającym produkt. Dokument towarzyszący zawiera informacje na temat dostawcy lub przewoźnika

2.2. Zamknięte opakowanie, pojemnik lub pojazd transportowy nie są wymagane gdy:

- a) transport odbywa się bezpośrednio między podmiotem gospodarczym a innym podmiotem gospodarczym i obaj podlegają systemowi kontroli ekologicznej;
- b) produktom tym towarzyszy dokument zawierający informacje wymagane na zgodnie z pkt 2.1; oraz
- c) zarówno podmioty wysyłające jak odbierające są zobowiązane prowadzić ewidencję tych działań transportowych i udostępniać ją na żądanie jednostki certyfikującej lub organu kontroli.

3. Szczególne reguły dotyczące transportu paszy do innych jednostek produkcyjnych/przetwórczych lub obiektów składowania

W trakcie transportu paszy do innych jednostek produkcyjnych lub przetwórczych lub obiektów składowania, podmioty gospodarcze zapewniają spełnienie następujących warunków:

- a) w czasie transportu należy skutecznie fizycznie oddzielić pasze ekologiczne od pasz w okresie konwersji i pasz nieekologicznych;
- b) pojazdy lub pojemniki, w których transportowano produkty nieekologiczne, mogą być wykorzystane do transportu produktów ekologicznych, wyłącznie pod warunkiem że:
  - (i) przed rozpoczęciem transportu produktów ekologicznych przeprowadzono właściwe działania czyszczące, których skuteczność została sprawdzona, a podmioty prowadzą ewidencje tych operacji;
  - (ii) podmioty zapewniają wprowadzenie wszelkich właściwych działań stosownych do zagrożeń oszacowanych zgodnie z ustaleniami dotyczącymi kontroli i w miarę potrzeby, zapewniają, by produkty nieekologiczne nie były wprowadzone do obrotu z oznaczeniem odnoszącym się do produkcji ekologicznej;
  - (iii) podmiot prowadzi ewidencję tych działań transportowych i udostępnia ją jednostce certyfikującej lub organowi kontroli;
- c) transport gotowej paszy ekologicznej należy oddzielić fizycznie lub chronologicznie od transportu innych gotowych produktów;
- d) w czasie transportu ilość produktów na początku i każda oddzielna ilość dostarczona w trakcie przesyłki dostaw jest rejestrowana.

4. Transport żywych ryb

- 4.1. Żywe ryby przewozi się w odpowiednich zbiornikach z czystą wodą, która zaspokaja ich potrzeby fizjologiczne w zakresie temperatury i rozpuszczonego tlenu.
- 4.2. Przed transportem ekologicznych ryb i produktów z ryb zbiorniki należy dokładnie wyczyścić, zdezynfekować i wypłukać
- 4.3. Należy przedsięwziąć środki ostrożności, aby ograniczyć stres. W trakcie transportu zagęszczenie zwierząt nie osiąga poziomu uznawanego za szkodliwy dla danego gatunku.
- 4.4. W odniesieniu do operacji, o których mowa w pkt 4.1, 4.2 i 4.3, należy przechowywać odpowiednie dokumenty.

5. Przyjmowanie produktów od innych podmiotów jednostek produkcyjnych

Podczas przyjmowania produktów ekologicznych podmiot sprawdza zamknięcie opakowań lub pojemników, w przypadku gdy jest to wymagane, oraz obecność oznakowania określonego w sekcji 2.

Podmiot porównuje informacje na etykiecie, o których mowa w sekcji 2, z informacjami w dokumentach towarzyszących. Wynik tego sprawdzenia jest wyraźnie wskazany w ewidencji, o której mowa w art. 24.

6. Szczególne reguły odbierania produktów z państw trzecich

Jeżeli ekologiczne produkty są przywożone z państwa trzeciego, są one transportowane w odpowiednim opakowaniu lub pojemnikach, zamkniętych w sposób zabezpieczający przed zastąpieniem zawartości i zaopatrzonych w identyfikator eksportera oraz wszelkie inne oznaczenia i numery służące identyfikowaniu partii produktów oraz w świadectwo kontroli przywozowej z państw trzecich, tam gdzie to stosowne.

Otrzymując produkt ekologiczny przywieziony z państwa trzeciego, osoba fizyczna lub prawna, której dostarczano przywożoną przesyłkę i która otrzymuje ją celem dalszego przetworzenia lub obrotu, sprawdza zamknięcie opakowania lub pojemnika oraz, w przypadku produktów importowanych zgodnie z art. 28 ust. 1 lit. b) ppkt (ii), sprawdza czy świadectwo kontroli określone w tym artykule obejmuje rodzaj produktu zawarty w przesyłce. Wynik tego sprawdzenia jest wyraźnie wskazany w ewidencji, o której mowa w art. 24.

7. Składowanie produktów

- 7.1. Pomieszczeniami do składowania produktów zarządza się w taki sposób, aby zapewnić identyfikację partii towaru i uniknąć mieszania się z produktami lub substancjami niezgodnymi z regułami produkcji ekologicznej lub zanieczyszczenia nimi. Należy zapewnić możliwość jednoznacznej identyfikacji produktów w dowolnym momencie.
- 7.2. W przypadku ekologicznych jednostek produkcji roślin i zwierząt w jednostce produkcyjnej zabrania się składowania innych środków produkcji niż środki dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej zgodnie z art. 19.
- 7.3. Zezwala się na składowanie w gospodarstwie rolnym i gospodarstwie akwakultury alopatycznych weterynaryjnych produktów leczniczych i antybiotyków, pod warunkiem że zostały one przepisane przez lekarza weterynarii w związku z leczeniem, określonym w pkt 1.5.2.2 część II i pkt 4.1.4.2 lit. a) część III załącznika II, oraz że są składowane w nadzorowanym miejscu i są wprowadzone do ewidencji zwierząt, o której mowa w art. 24.
- 7.4. W przypadku gdy podmioty składują zarówno produkty nieekologiczne, jak produkty ekologiczne, i te drugie są składowane w obiektach składowania, w których przechowywane są także inne produkty rolne lub środki spożywcze:
  - a) produkty ekologiczne są oddzielone od innych produktów rolnych lub środków spożywczych;
  - b) podejmuje się środki w celu zapewnienia możliwości identyfikacji przesyłki i uniknięcia mieszania się lub zamiany z produktami nieekologicznymi;
  - c) przed rozpoczęciem składowania produktów ekologicznych przeprowadzono właściwe działania czyszczące, których skuteczność została sprawdzona, a podmioty prowadzą ewidencje tych operacji.

ZAŁĄCZNIK IV

PRODUKTY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21

BG: биологичен.

ES: ecológico, biológico.

CS: ekologické, biologické.

DA: økologisk.

DE: ökologisch, biologisch.

ET: mahe, ökoloogiline.

EL: βιολογικό.

EN: organic.

FR: biologique.

GA: orgánach.

HR: ekološki.

IT: biologico.

LV: bioloģisks, ekoloģisks.

LT: ekologiškas.

LU: biologesch.

HU: ökológiai.

MT: organiku.

NL: biologisch.

PL: ekologiczne.

PT: biológico.

RO: ecologic.

SK: ekologické, biologické.

SL: ekološki.

FI: luonnonmukainen.

SV: ekologisk.

ZAŁĄCZNIK V

LOGO PRODUKCJI EKOLOGICZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ I NUMERY KODÓW

1. Logo

1.1. Logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej jest zgodne ze wzorem poniżej:

LOGO do wstawienia

1.2. Kolorem referencyjnym w systemie Pantone jest zielony Pantone nr 376 i zielony (50 % cyjan + 100 % żółty) w przypadku druku czterokolorowego.

1.3. Logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej może być również stosowane w kolorze czarno-białym, jak przedstawiono poniżej, jedynie w przypadku gdy zastosowanie wersji kolorowej jest niewykonalne:

LOGO do wstawienia

1.4. Jeśli tło na opakowaniu lub etykiecie jest w kolorze ciemnym, można zastosować symbole w negatywie, z użyciem koloru tła opakowania lub etykiety.

1.5. W przypadku gdy stosowany jest kolorowy symbol na kolorowym tle, co ogranicza jego widoczność, można zastosować wokół symbolu kontur dla wzmocnienia kontrastu z kolorami tła.

1.6. W niektórych szczególnych sytuacjach, gdy na opakowaniu znajdują się oznaczenia w tylko jednym kolorze, w logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej można zastosować ten sam kolor.

1.7. Wysokość logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej musi wynosić co najmniej 9 mm, a szerokość co najmniej 13,5 mm, zaś proporcja jego wysokości do szerokości musi być równa 1:1,5. W przypadku bardzo małych opakowań minimalna wysokość logo może zostać wyjątkowo zmniejszona do wysokości 6 mm.

1.8. Wraz z logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej można stosować elementy graficzne lub tekstowe odnoszące się do rolnictwa ekologicznego, pod warunkiem że nie modyfikują one lub całkowicie nie zmieniają charakteru unijnego logo produkcji ekologicznej ani oznaczeń określonych zgodnie z art. 22]. W przypadku stosowania logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej w połączeniu z logo krajowymi lub prywatnymi w kolorze zielonym o odcieniu innym niż określony w pkt 2, logo produkcji ekologicznej Unii Europejskiej może mieć ten sam niestandardowy kolor.

2. Numery kodów

Format ogólny numerów kodów jest następujący:

AB-CDE-999

gdzie:

- a) „AB” jest kodem ISO państwa, w którym odbywają się kontrole;
- b) „CDE” jest terminem złożonym z trzech liter nadanych przez Komisję lub każde państwo członkowskie, takim jak „bio”, „öko”, „org” lub „eko”, stanowiącym odniesienie do zastosowanych metod produkcji ekologicznej; oraz
- c) „999” jest numerem referencyjnym, złożonym z maksymalnie trzech cyfr, nadawanym przez:

- (i) właściwy organ każdego państwa członkowskiego organom kontrolnym lub jednostkom certyfikującym, którym przekazało ono zadania kontrolne;
- (ii) Komisję:
  - organom kontrolnym i jednostkom certyfikującym uznanym przez Komisję zgodnie z art. 29;
  - organom kontrolnym i jednostkom certyfikującym państw trzecich uznanym przez Komisję zgodnie z art. 31.